

บทที่ ๕
การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการปฏิบัติงานทางทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนราษฎรทุกแห่งนั้น จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๑๖ เพราะฉะนั้น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่รอบรู้กฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ ข้อใช้ ความวิริยะ อุตสาหะ ความซื่อสัตย์ และใช้หลักมนุษยสัมพันธ์อย่างมาก

ความสำคัญของงานทะเบียนราษฎร ทั้งไกลแล้ว ซึ่งนอกจากจะใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาประเทศ ไม่วาดานเศรษฐกิจหรือสังคม หรือเป็นเอกสารที่แสดงต่อหน่วยราชการ หรือเอกสารสิทธิแสดงตัวบุคคลแล้ว ทะเบียนราษฎรยังมีความสำคัญต่อความมั่นคงและปลอดภัยของประเทศชาติอีกด้วย ซึ่งโคแก่ทะเบียนบ้านและสูติบัตร จากการรายงานของกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ได้จับกุมคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมือง โคม็ชอบด้วยกฎหมาย พบว่าบุคคลเหล่านั้นมีเอกสารทางการทะเบียนราษฎร เช่น ทะเบียนบ้าน สูติบัตร หรือบัตรประจำตัวประชาชนที่แสดงตนเป็นคนไทย และใช้เอกสารเหล่านั้นต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ว่าตนมีสัญชาติไทย กวญเห็นกรักรวมมหาดไทยในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงโคตระหนักถึงการกระทำต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประเทศชาติ จึงได้พยายามวางมาตรการวิธีการปฏิบัติใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น ในการติดตวรราชการทุกครั้งจะต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการทุจริต การปลอมแปลงเอกสาร และสามารถหาตัวผู้กระทำควมผิดมาลงโทษไคนั้นเอง ตลอดจนมีการลงโทษทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิด

^๑ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท.๐๓๑๓/ว.๕๔๓ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๑๔ เรื่อง การปฏิบัติทะเบียนราษฎร.

^๒ หนังสือกรมตำรวจ ที่ มท.๐๕๐๘/๒๕๘๓ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๑๕ เรื่อง การโคทะเบียนบ้านและสูติบัตรของคนต่างด้าว.

^๓ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท.๐๓๑๓/ว.๑๕๕๓๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ เรื่อง การจกัให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำบัตรประจำตัวประชาชน.

ซึ่งนอกจากจะต้องโดนวิสัยราชการแล้ว ยังจะต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย เพราะฉะนั้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ชอบและไม่ต้องการที่จะปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร เพราะกลัวจะเกิดการผิดพลาดขึ้น ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน พยายามที่จะขอเปลี่ยนงาน ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะการทำงานทางทะเบียน เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในงานที่ใครจะทำลงไป แม้จะเกิดขึ้นเมื่อหลายปีล่วงมาแล้วก็ตาม ย่อมจะเอาผิดได้เสมอ

อย่างไรก็ดี จากกรณีที่ได้อำหนดระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการทุจริตปลอมแปลงเอกสาร ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีการปฏิบัติบางอย่างมีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และเรียกหลักฐานประกอบมากมาย นอกจากจะไม่สะดวกกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติแล้ว ยังทำให้ประชาชนผู้มาติดต่อไม่เกิดความสะดวกในการติดต่ออีกด้วย เช่น การแจ้งย้ายที่อยู่ในปัจจุบัน มีขั้นตอนในการทำงานมาก และยังมี การเรียกหลักฐานประกอบอีกหลายอย่าง ทั้งบัตรประจำตัวประชาชน ผู้แจ้งย้าย หนังสือมอบหมายให้มาดำเนินการแทน เป็นต้น หรือการแจ้งเกิด เงินกำหนด การแจ้งบุคคลตกสำรวจ วิธีการปฏิบัติตามระเบียบนั้น ประชาชนผู้ร้องของหาพยานหลักฐานมาประกอบการสอบสวนมากมาย ซึ่งบางครั้งก็หาไม่ได้ นอกจากนั้นกฎหมายยังกำหนดให้นายทะเบียนผู้อ่านารพิจารณาพยานหลักฐานก่อนจนกว่าจะเชื่อถือได้แล้วจึงอนุมัติ ให้แก้ไขได้นั้นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่พยายามปฏิเสธ เมื่อเห็นว่าหลักฐานไม่พร้อมหรือไม่น่าเชื่อถือ จึงไม่กล้าตัดสินใจปฏิบัติด้วยเกรงว่าจะเกิดการผิดพลาดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่บางคนเรียกร่องผลประโยชน์เป็นค่าตอบแทนแล้วคอยดำเนินการให้ เพราะฉะนั้น จากหลักนโยบายที่ทางราชการกำหนดไว้ คือ ให้อำนวยความสะดวกและบริการให้กับประชาชนอย่างรวดเร็วนั้น และขณะเดียวกันก็ได้สั่งการย้ำถึงการถือปฏิบัติตามระเบียบการอย่างเคร่งครัด

^๑ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความใน พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๕ .

จึงเป็นการสั่งการที่ขัดกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ทราบจะถือปฏิบัติอย่างไร เพราะถ้าทำตามระเบียบอย่างเคร่งครัดก็จะเป็นการบริการและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนเท่าที่ควร แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามระเบียบแล้ว เมื่อเกิดผิดพลาดขึ้น เจ้าหน้าที่ก็จะมีความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบชั้นตอน เป็นต้น ภัยเหตุนี้จึงเกิดควมสับสน ความไม่มั่นคงในการทำงาน ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจ กลัวรับผิดชอบงาน ทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถดำเนินการไต่ถามเจตนากรณีผู้เขียนไต่ถามสมมติฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

ก. ปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่จะพบว่า

๑. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนราษฎรส่วนใหญ่ ไม่ชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร เพราะ
  - งานทะเบียนเป็นงานที่ได้รับความรับผิดชอบสูง งานที่เสี่ยงต่อวินัยและความผิดทางอาญา
  - ลักษณะของงานทะเบียน เป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย เพราะมีระเบียบ ชั้นตอน ในการปฏิบัติงานมากเกินไป
๒. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ ไม่สนใจศึกษาต่อทะเบียน กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการ เพราะ
  - ระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรมีมากเกินไป
  - เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ จะปฏิบัติตามความเคยชินมากกว่า
๓. เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีน้อย ไม่เพียงพอกับปริมาณ

ข. ปัญหาเรื่องระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการ จะพบว่า ระเบียบ กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

๑. ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่รัดกุม ตามระเบียบว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎรที่ใช้ถือปฏิบัติอยู่ปัจจุบัน มักจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ต้องมีการหารือกันอยู่เสมอ ๆ และจะพบว่าหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรนั้นมีอยู่มากมาย และก็มีได้มีการยกเลิกหนังสือสั่งการฉบับเก่า ๆ แลอย่างใด

๒. พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน เขียนไว้ไม่ชัดเจน มีช่องโหว่ของกฎหมาย หรือมีข้อความคลุมเครือ ทำให้เกิดความโศกหลายนับ เปิดโอกาสให้ประชาชนฝ่าฝืนกฎหมายได้ และเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ทุจริตเรียกรongผลประโยชน์ได้ควย

๓. การเปรียบเทียบปรับ ยังไม่เหมาะสม ทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

ค. ปัญหาเรื่องการจัดเก็บเอกสารและแบบพิมพ์ จะพบวาระบบการจัดเก็บเอกสารของสำนักทะเบียนต่าง ๆ มีปัญหา คือ

๑. สำนักทะเบียนส่วนใหญ่จะขาดวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดเก็บ เช่น ตู้เก็บเอกสาร ทำให้เอกสารต่าง ๆ กระจุกกระจาย เกิดการสูญหายได้ง่าย ประกอบกับสำนักทะเบียนคับแคบ ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานควย

๒. เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ ไม่เห็นความสำคัญของการจัดเก็บเอกสารทางการทะเบียน

๓. แบบพิมพ์เอกสารทางทะเบียนราษฎร ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ควรปรับปรุงใหม่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ควย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง และการส่งแบบสอบถาม

เพื่อประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงได้ออกแบบสอบถามเพื่อต้องการหาข้อมูลสนับสนุนการศึกษาระดับปริญญาตรี และเนื่องจากผู้เขียนมีอุปสรรคบางประการในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะจากเจ้าหน้าที่ที่เขารับการฝึกอบรมของกองการทะเบียน กรมการปกครอง ซึ่งได้จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่จากสำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่น จาก ๑๒ จังหวัด รวม ๖ รุ่น แต่ผู้เขียนสามารถส่งแบบสอบถามได้เพียง ๔ รุ่น ซึ่งมีเพียง ๑๕ จังหวัด รวมผู้เขารับการฝึกอบรมทั้งหมด ๔๖ คน ได้แก่ จังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ คือ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุรธานี นครพนม เลย สกลนคร ขอนแก่น มหาสารคาม รอยเอ็ดกาฬสินธุ์ พินิจโลก นาน พิจิตร สุโขทัย และอุตรดิตถ์ ปรากฏข้อมูลที่ไ้มาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลจาก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือเป็นบางส่วนเท่านั้น ฉะนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพิ่มขึ้น และเป็นข้อมูลที่มาจากทุกภาค ผู้เขียนจึงได้เลือกสุ่มตัวอย่างในจังหวัดที่เหลือโดยส่งแบบสอบถาม ตามเฉพาะสำนักทะเบียนอำเภอเมืองเท่านั้น ซึ่งรวมข้อมูลที่ได้จากสำนักทะเบียนต่าง ๆ ในจังหวัดที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง และจังหวัดที่รวมไปกับโครงการ การฝึกอบรมของกองการทะเบียน กรมการปกครอง มีดังนี้

ภาคเหนือ มีจังหวัดเชียงราย ลำปาง แพร่ นครสวรรค์ ตาก พิษณุโลก น่าน พิจิตร สุโขทัย และอุตรดิตถ์

ภาคกลางและภาคตะวันตก มีจังหวัดกาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี ราชบุรี อุทัยธานี นครปฐม นครสวรรค์

ภาคตะวันออก มีจังหวัด จันทบุรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ เลย สุรินทร์ อุบลราชธานีหนองคาย นครพนม สกลนคร ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์

ภาคใต้ มีจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สุราษฎร์ธานี พังงา นครศรีธรรมราช กระบี่ ภูเก็ต

สำหรับสำนักทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ได้ส่งแบบสอบถามไปยังสำนักทะเบียนเขตต่าง ๆ ทั้งหมด ๒๔ เขต และได้รับแบบสอบถามที่ใช้งานได้จริง มีเพียง ๘ ชุด เท่านั้น

ลักษณะของแบบสอบถาม

๑. ลักษณะของแบบสอบถามออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ๑. เป็นคำถามทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อายุ เพศ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

๒. ความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมาย

๓. การเอาใจใส่ศึกษาอบรมระเบียบ กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่งานทะเบียนราษฎร

๔. สำนักทะเบียนและ ราคากลางเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
๕. การจัดเก็บเอกสารและแบบพิมพ์ทางทะเบียนราษฎร วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บเอกสาร

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทั่ว ๆ ไป ของสำนักทะเบียน

๑. การเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขแบบพิมพ์ทางทะเบียนราษฎร
๒. ระเบียบ ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร ของสำนักทะเบียนต่าง ๆ

เปรียบเทียบจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปและที่ไขว้คผลได้

โคลงแบบสอบถามไปทั้งหมด ๑๐๐๐ ชุด ได้รับกลับคืนมา ๖๓๔ ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๖๓.๔ และเป็นแบบสอบถามที่ไขว้คผลได้เพียง ๔๔๘ ชุด ดังนี้

<u>ชนิดของแบบสอบถาม</u>	<u>จำนวนชุด</u>	<u>คิดเป็นร้อยละ</u>
แบบสอบถามที่ได้รับคืน	๖๓๔	๖๓.๔
เป็นแบบสอบถามที่ไขว้คผลได้	๔๔๘	๔๔.๘
เป็นแบบสอบถามที่ไขว้คผลไม่ได้	๑๘๖	๑๘.๖

ซึ่งแบบสอบถามที่ไขว้คผลไม่ได้ ประมาณร้อยละ ๒๑.๕๕ นั้น สาเหตุเพราะ

๑. เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ปฏิบัติงานตามทะเบียนราษฎร
๒. เป็นแบบสอบถามที่ไม่มีการตอบคำถามแ่อย่างใด และ
๓. เป็นแบบสอบถามที่มีคำตอบไม่ครบทุกข้อ

อนึ่ง การแสดงตารางต่อไปนี้ จะเป็นตารางแสดงความคิดเห็น ที่เห็นคติของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ซึ่งจะไขว้คผลเป็นเปอร์เซ็นต์ โดยที่ตารางแสดงต่อไปนี้ จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่น่าสนใจ ทำให้การเขียนวิทยานิพนธ์สมบูรณ์ขึ้น เท่านั้น

การแสดงตารางทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับ เจาหนาที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร

ตารางที่ ๑

แสดงเพศ และระดับอายุของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ เพศ	ตางจังหวัด - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กรุงเทพมหานคร-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	๑๘-๒๐	๒๑-๓๕	๓๖-๕๐	๕๑-๖๐			๑๘-๒๐	๒๑-๓๕	๓๖-๕๐	๕๑-๖๐		
ชาย	๕	๑๖๖	๓๖	๓๘	๒๘๕	๖๘.๕๕	-	๑๓	๒๕	๒	๔๐	๕๖.๕๑
หญิง	๓	๕๕	๒๔	๕	๑๓๐	๓๑.๕๕	-	๓๑	๑๕	-	๔๖	๕๓.๕๕
รวม	๘	๒๒๑	๖๐	๔๓	๓๑๕	๑๐๐.๐	-	๔๔	๔๐	๒	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑ แสดงให้เห็นจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งในตางจังหวัด และกรุงเทพมหานคร
 ซึ่งในตางจังหวัดมีเจาหนาที่ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง โดยมีอายุระดับ ๒๑ - ๓๕ ปี มากที่สุด ส่วน
 ในกรุงเทพมหานครมีเจาหนาที่ผู้หญิงมากกว่าชาย และมีอายุในระดับ ๒๑ - ๓๕ ปี มากที่สุด
 เช่นเดียวกัน ซึ่งความแตกตางของอายุจะมีส่วนสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
 เป็นอย่างมาก เพราะบุคคลที่มีอายุมากย่อมจะยึดมั่นในอาชีพมากกว่า บุคคลที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว
 คงเิกลลาวแลววางงานทะเบียนเป็นงานที่มีความละเอียด รอบคอบ ต้องการความ
 เรียบร้อยและเป็นระเบียบอย่างมาก จากลักษณะของงานดังกล่าวนี้จะเหมาะกับเจาหนาที่ผู้หญิง
 มากกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะในระดับเจาหนาที่ชั้นตน ๆ

การที่ ๒

แสดงให้เห็นถึงระดับการศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับ การศึกษา	ตำแหน่ง หน้าที่		ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผช.นทพ.		เจ้าหน้าที่		ผช.นทพ.	เจ้าหน้าที่								
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง					
มัธยมศึกษาตอนต้น	๕๐	๘	๑๐๒	๘๖	๒๓๖	๕๓.๒๘	๕	๑	๑๓	๒๐	๔๓	๕๐.๐		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๑	๘	๒๔	๑๑	๕๔	๑๓.๑๐	๒	๒	๓	๑	๘	๕.๓๐		
อาชีว...อนุปริญญา	๕	๓	๖	๕	๒๓	๖.๕๕	๑	๔	๕	๑๒	๒๒	๒๕.๕๘		
ปริญญาตรี	๕๕	๑	—	—	๕๕	๒๓.๐๕	๓	๖	—	—	๑๓	๑๕.๑๑		
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐		

จากตารางที่ ๒ แสดงให้เห็นว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเจ้าหน้าที่ระดับผู้ช่วยนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ชั้นต้น (เสมียน) จำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้คือ จะพบว่ามีเจ้าหน้าที่ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ถึงร้อยละ ๕๓.๒๘ ในทางจังหวัด และร้อยละ ๕๐.๐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ ๒๓.๐๕ และร้อยละ ๑๕.๑๑ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปลายร้อยละ ๑๓.๑๐ และร้อยละ ๕.๓๐ และระดับอาชีวศึกษาและอนุปริญญา ร้อยละ ๖.๕๕ และร้อยละ ๒๕.๕๘ ตามลำดับ คือ ในทางจังหวัดจะพบว่ามีเจ้าหน้าที่จบระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด และจบระดับอาชีวศึกษา หรืออนุปริญญา น้อยที่สุด ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร มีเจ้าหน้าที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด และน้อยที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของระดับความคิดเห็นด้วย

ตารางที่ ๓

แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ในค่านการทำงานทะเบียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่ง หน้าที่ ประสบการณ์ ในการทำงาน	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	จร.นทบ.		เจ้าหน้าที่				จร.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ต่ำกว่า ๑ ปี	๖๘	—	๘	๑๗	๙๓	๒๒.๕๗	—	—	๓	๗	๑๐	๑๑.๖๓
๑ - ไม่เกิน ๓ ปี	๓๕	๔	๒๕	๑๕	๘๗	๒๑.๑๒	๑	—	๑	๕	๗	๘.๑๔
๓ - ไม่เกิน ๕ ปี	๒๒	๒	๔๔	๔๕	๑๒๑	๒๙.๓๗	—	—	๒	๖	๘	๙.๓๐
๕ - ไม่เกิน ๗ ปี	๘	๗	๑๖	๑๒	๔๓	๑๐.๕๔	๕	๒	๓	๔	๑๓	๑๕.๑๒
๗ - ไม่เกิน ๑๐ ปี	๗	๑	๑๔	๗	๒๙	๗.๐๘	๘	๔	๔	๒	๑๘	๒๑.๕๓
มากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป	๖	๑๐	๑๗	๖	๓๙	๙.๖๖	๖	๗	๑๒	๕	๓๐	๓๔.๘๘
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๗๒	๑๐๖	๔๕๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๓ แสดงถึงประสบการณ์ในการทำงานค่านทะเบียนราษฎรของเจ้าหน้าที่ปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดำเนินงานทะเบียน ๓ - ไม่เกิน ๕ ปี มากที่สุดร้อยละ ๒๙.๓๗ ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดำเนินงานทะเบียน มากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ ๓๔.๘๘

จากความแตกต่างทางด้านประสบการณ์ดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการทำงานของอำเภอ เจ้าหน้าที่ทุกคนมีโอกาสสับเปลี่ยนหมุนเวียนทำงานในแผนกอื่น ๆ ได้บ้าง และโอกาสที่จะย้ายอำเภอหนึ่งไปยังอีกอำเภอหนึ่งมีมากเช่นกัน และเมื่อย้ายอำเภอ โอกาสที่จะเปลี่ยนงานก็มีมากขึ้น ตรงกันข้ามในเขตกรุงเทพมหานคร โอกาสที่ย้ายไปทำงานในแผนกอื่นที่มีชื่อเสียงงานเดียวกันน้อยมาก การเปลี่ยนงานต้อง เปลี่ยนตำแหน่งด้วย ดังนั้นจึงพบว่า เจ้าหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครจะมีประสบการณ์

คำนวณทะเบียนราษฎรมากกว่า ๕ ปีขึ้นไป เป็นส่วนมาก และถึงแม้จะย้ายที่ทำงานก็ตามก็ยังไปทำงานในหน้าที่เดิมเช่นเคย

ดังนั้น จากการที่ได้ปฏิบัติงานด้านนี้มานาน อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่ยอมเปลี่ยนงาน เมื่อมีโอกาสเลือกงานได้นั้นเอง

ตารางที่ ๔

แสดงอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และสภาพแวดล้อมของสำนักทะเบียน

สถานที่และอัตรากำลัง	ต่างจังหวัด-จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
	ชร.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ชร.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เพียงพอ	๑๓	๖	๒๔	๗	๕๐	๑๓.๑๐	—	๑	—	๔	๕	๕.๘๑
ไม่เพียงพอเพราะเจ้าหน้าที่น้อย ห้องแคบ	๘๑	๑๑	๘๒	๖๓	๒๓๗	๕๗.๕๒	๗	๗	๑๘	๑๖	๔๘	๕๕.๘๑
เจ้าหน้าที่น้อยห้องกว้าง	๓๖	๖	๒๐	๒๓	๘๕	๒๐.๖๓	๔	๓	๕	๔	๑๖	๑๘.๖๐
เจ้าหน้าที่พอห้องคับแคบ	๑๔	—	๒	๑๐	๒๖	๖.๓๑	๑	๒	๖	๖	๑๐	๑๑.๖๓
อื่น ๆ.....	๒	๑	๔	๓	๑๐	๒.๔๒	๓	—	๑	๓	๓	๓.๖๔
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๖	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

แสดงให้เห็นถึงอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ และสภาพแวดล้อมของสำนักทะเบียน จะปรากฏว่าสำนักทะเบียนส่วนใหญ่ขาดอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่ และสำนักทะเบียนที่ใช้เป็นที่ปฏิบัติงานนั้น ยังคับแคบไม่เพียงพอ และไม่เอื้ออำนวยทั้งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และประชาชนผู้มาติดต่อด้วย ถึงร้อยละ ๕๗.๕๒ ในต่างจังหวัด และร้อยละ ๕๕.๘๑ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๕

แสดงทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามกับการปฏิบัติงานด้านทะเบียนราษฎร

ทัศนคติต่องาน ทะเบียน	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผช.นทพ.		เจ้าหน้าที่				ผช.นทพ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ชอบ	๓๓	๑๔	๕๒	๓๑	๑๔๐	๓๓.๕๘	๕	๑	๑๖	๒๔	๕๐	๕๘.๑๓
เฉย	๒๘	๖	๑๓	๔๓	๕๔	๒๒.๘๑	๔	๕	๓	๕	๑๓	๑๕.๓๖
ไม่ชอบ	๓๕	๔	๖	๓๒	๑๓๕	๓๑.๖๐	๒	๓	๖	๕	๑๕	๑๖.๕๑
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๕๖	๑๐๐.๐

จากคำถามที่ว่า ท่านมีความรู้สึอย่างไรกับการปฏิบัติงานด้านทะเบียนราษฎร ในตารางที่ ๕ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรส่วนมากไม่ชอบปฏิบัติงานด้านทะเบียนราษฎร ร้อยละ ๓๑.๖๐ ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมแล้วกลับชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑๓

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ได้ให้เหตุผลประกอบในการที่มีทัศนคติดังกล่าวสรุปได้ดังนี้ คือ

ก. เหตุผลที่ชอบ เพราะ

๑. เป็นงานที่ติดต่อประชาชน ขอบงานทางด้านบริการให้กับประชาชน เพราะถูกอริยาสัย อีกทั้ง เป็นงานที่ทำสำเร็จไปได้ในแต่ละวัน

๒. เป็นงานที่ได้ทำมาแต่เริ่มแรก และทำมานานจึงไม่ยากเปลี่ยน อีกทั้งไม่ทราบจะไปทำงานอะไร เพราะไม่มีความรู้งานด้านอื่นคือทำงานทะเบียน

๓. ชด เพราะเห็นว่างานทะเบียนราษฎร เป็นงานที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ มีความสำคัญ และเป็นงานหลักของกรมการปกครอง

๔. ชด เพราะ เป็นงานที่ใช้วิจารณญาณของตนเอง ในการตัดสินใจ ใช้ความสามารถ ในการวินิจฉัยแก้ปัญหา

ข. เหตุผลที่มีความรู้สึก เคย คอการปฏิบัติงานด้านทะเบียน เพราะ

๑. กลัวเกิดการผิดพลาด และทำให้ถูกลงโทษทั้งที่ไม่ได้เจตนาหรือทำไปเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๒. เกิดจากการทำงานด้านนี้มานาน อยากเปลี่ยนงานด้านอื่นบ้าง เพื่อหาประสบการณ์

๓. เป็นงานที่ละเอียดมากเกินไป จุกจิก เกิดปัญหาบ่อย จนบางครั้งก็เกิดความ

เบื่อหน่าย

ค. เหตุผลที่ไม่ชอบ เพราะ

๑. เป็นงานที่เสี่ยงต่อการถูกลงโทษทางวินัย มีปัญหาบ่อย ไม่มีหลักประกันที่มั่นคงเกี่ยวกับโทษที่เกิดขึ้น มีความรับผิดชอบมากอีกทั้ง เป็นงานที่เสี่ยงต่อความผิดทางอาญาก็ด้วย

๒. ระเบียบวิธีการปฏิบัติมีขั้นตอนในการทำงานมาก ถ้าทำตามระเบียบมากเกินไป ก็ไม่เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่มาติดต่อ แต่ถ้าไม่ทำตามขั้นตอนของระเบียบแล้ว เมื่อเกิดผิดพลาดอาจทำให้ตัวเองมีความผิด และอาจโดนโทษทั้งทางวินัยและทางอาญาก็ด้วย

๓. ลักษณะของงานนา เมื่อหน่าย ประกอบกับการขาดอัตรากำลังมีไม่เพียงพอแก่การบริการให้กับประชาชน ทำให้ต้องรับผิดชอบและมีงานทำมากเกินไป และในบางสำนักทะเบียนไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน และบางสำนักทะเบียนมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงคนเดียวเท่านั้น

๔. ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะผู้บังคับบัญชาไม่สนใจหรือสนับสนุนให้ความดีความชอบเท่าที่ควร

ตารางที่ ๖

แสดงให้เห็นถึงการสนใจศึกษา อานระเบียบ กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
งานทะเบียนราษฎร

การศึกษาอานระเบียบ ของ เจ้าหน้าที่	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ชช.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ชช.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ได้รับการฝึกอบรม	๒๒	๕	๖	๔	๓๗	๘.๘๘	๕	—	๒	๔	๑๑	๑๒.๕๕
ศึกษาจากเพื่อนและ ผู้บังคับบัญชา	๓๕	๑๐	๒๒	๕๖	๑๒๓	๓๘.๑๑	๔	๓	๕	๒๑	๓๗	๔๓.๐๒
ศึกษาด้วยตนเอง	๕๖	๔	๕๕	๒๐	๑๒๕	๓๑.๓๑	๔	๗	๔	๓	๑๘	๒๐.๕๓
อื่น ๆ.....	๓๗	๕	๑๑	๓๖	๘๙	๒๑.๖๐	๒	๓	๑๐	๕	๒๐	๒๓.๒๖
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๕๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๖ แสดงให้เห็นว่าข้าราชการส่วนใหญ่ศึกษาอานระเบียบ กฎหมายหรือหนังสือ
สั่งการจากเพื่อนและผู้บังคับบัญชามากที่สุด ร้อยละ ๓๘.๑๑ ในทางจังหวัด และร้อยละ ๔๓.๐๒ ใน
เขตกรุงเทพมหานคร

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเป็นไปคามสมมติฐานที่ใดคั้งไว้ คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
งานส่วนใหญ่สนใจ ศึกษาศึกษา อานระเบียบ กฎหมายหรือหนังสือสั่งการ เพราะฉะนั้นจึงทำให้ไม่
ทราบระเบียบกฎหมายที่เป็นจริง แต่จะปฏิบัติตามเพื่อน หรือผู้บังคับบัญชา ชี้แจงหรือแนะนำว่าควร
จะทำอย่างไร ซึ่งนอกจากนี้แล้วอาจมีผล เนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดการฝึกอบรมอีกด้วย
จึงจะเห็นได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๗

แสดงให้เห็นถึง เจ้าหน้าที่ทะเบียนราษฎรกับการเข้ารับการฝึกอบรม

การรับการฝึกอบรม	ทางจังหวัด - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เคย	๕๐	๑๑	๔๗	๓๑	๑๒๘	๓๑.๓๑	๖	๗	๘	๑๕	๕๐	๕๖.๕๑
ไม่เคย	๑๑๐	๑๓	๘๕	๗๕	๒๘๓	๖๘.๖๘	๕	๖	๑๗	๑๘	๙๖	๔๓.๔๙
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๑	๑๓	๒๕	๓๓	๙๖	๑๐๐.๐

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ในทางจังหวัดไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลย แม้จะอยู่ในระหว่างการปฏิบัติงานทะเบียน หรือได้รับความรู้เกี่ยวกับงานทะเบียนมาก่อนถึงร้อยละ ๖๘.๖๘ ส่วนในกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ ๕๓.๔๙

ดังนั้น การขาดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทะเบียน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดการศึกษา อานระเบียบ กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการ ทำให้ไม่รู้ระเบียบกฎหมายที่เป็นจริง โดยจะปฏิบัติตามความเคยชินที่เพื่อนหรือผู้บังคับบัญชาปฏิบัติมา แทนที่จะศึกษาอานระเบียบตนเอง ทำให้ไม่รู้วัตถุประสงค์ และเจตนารมณ์ที่ทางราชการกำหนดให้ปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสำนักทะเบียนต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ ๔

แสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนต่าง ๆ

การปฏิบัติตามระเบียบ	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
	ชร.นทพ.		เจ้าหน้าที่				ชร.นทพ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ส่งไปทุกครั้ง	๓๘	๕	๑๖	๑๑	๗๐	๑๗.๕๖	๗	๖	๕	๗	๒๕	๒๗.๕๑
ส่งไปเฉพาะรายที่ทราบที่อยู่	๓๑	๑๒	๕๒	๓๔	๑๒๙	๓๑.๓๑	๒	๒	๑	๓	๘	๘.๓๐
ไม่เคยส่งเลย	๑๑	—	๑๔	๑๘	๕๓	๑๐.๕๓	๒	๒	๑	—	๕	๕.๘๑
ไม่เคยส่งแต่คัดสำเนาตอน ๒ ให้	๗๐	๓	๕๐	๕๓	๑๖๖	๔๐.๒๙	๕	๓	๑๕	๒๓	๕๕	๕๖.๕๘
รวม	๑๕๐	๒๕	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๓	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

ตามระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๑๖ ข้อ ๔๐ ได้กำหนดระเบียบไว้ในการปฏิบัติเรื่องนี้ คือ ในกรณีที่มีคนตายในท้องที่ ซึ่งผู้ตายมิได้มีถิ่นที่อยู่ภายในเขตสำนักทะเบียน ผู้รับแจ้ง ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการรับแจ้งการตาย แต่ให้แจ้งไปยังนายทะเบียนที่ผู้ตายมีถิ่นที่อยู่ พร้อมกับส่งสำเนามรณัฏ์ร ตอนที่ ๒ ไปให้เพื่อดำเนินการแก้รายการในทะเบียนบ้านและจำหน่ายทะเบียนคน แต่จากตารางที่ ๔ ข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายแต่อย่างใด แต่จะปฏิบัติตามความเคยชิน คือ มีการปฏิบัติกันมาอย่างไรก็จะทำแบบอย่างนั้น คือ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการคัดสำเนามรณัฏ์รตอนที่ ๒ มอบให้กับผู้ร้องไป เพื่อดำเนินการจำหน่ายทะเบียนบ้าน ซึ่งวิธีการนี้ได้ปฏิบัติกันมานาน และเกือบทุกสำนักทะเบียน แทนการส่งสำเนามรณัฏ์ร ตอนที่ ๒ ไปยังสำนักทะเบียนที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ในทะเบียน

บ้านตามระเบียบกฎหมาย มากที่สุดร้อยละ ๔๐.๒๕ ในต่างจังหวัดและร้อยละ ๕๖.๕๑ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการปฏิบัติตามวิธีการเช่นนี้อาจเป็นช่องทางให้มีการทุจริตขึ้นได้ ถ้าผู้แจ้งไม่ไปดำเนินการจำหน่ายทะเบียนแล้ว ก็จะมีปรากฏชื่อผู้ขายนั้นยังมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอีก และอาจจะนำบุคคลอื่นมาสวมรอยเป็นผู้ขายแทนต่อไป จึงทำให้มีการฉ้อโกงปรากฏอยู่เสมอ ๆ คือ ในการเลือกตั้งเกือบทุกครั้งจะมีชื่อผู้ขายยังมีสิทธิเลือกตั้งได้ทั้งที่ได้ตายไปแล้ว มิใช่จะเกิดจากเจ้าหน้าที่ทุจริตแต่อย่างเดียวแต่อาจเกิดจากการที่ไม่ได้นำสำเนาบัตรที่มอบให้มาเพื่อไปจำหน่ายทะเบียนบ้านไปชดเชยรายการให้ถูกต้องอีกด้วย

นอกจากการขาดการฝึกอบรมแล้ว อาจกล่าวได้ว่า งานทะเบียนราษฎรนั้นมีระเบียบกฎหมาย หรือหนังสือสั่งการมากเกินไป และไม่ได้มีการยกเลิกหนังสือสั่งการฉบับเก่าแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังมีขั้นตอนปลีกย่อยในการปฏิบัติมากอีกด้วย ไม่เพียงเท่านั้นงานทะเบียนยังเป็นงานที่ท้าทายความสามารถได้เช่นกัน ต้องรู้จักใช้ไหวพริบในการแก้ปัญหา ตลอดจนต้องรอบรู้ในระเบียบกฎหมายมากพอสมควร ดังนั้นจากตารางที่ ๔ ที่แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรนั้น เนื่องมาจากงานทะเบียนราษฎรเป็นงานที่มีความรับผิดชอบสูง กลัวจะเกิดการผิดพลาด และทำให้ถูกลงโทษ ทั้งที่ไม่ได้เจตนา เป็นการเสี่ยงต่อวินัย และความผิดทางกฎหมายอาญา และในงานเดียวกันปรากฏว่ายังมีเจ้าหน้าที่บางส่วนที่ยังคงพอใจกับการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากมีใจของงานบริการต่าง ๆ หรือเป็นงานที่ใช้วิจารณญาณของตนเองในการตัดสินใจ ซึ่งไม่เพียงเท่านั้นอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานทะเบียนนั้น อาจได้รับสิ่งตอบแทน ซึ่งจะเป็นรางวัล ค่าตอบแทน หรือสินน้ำใจ อีกด้วย โดยที่ไม่ต้องเรียกร้องแต่อย่างใด นั่นก็คืองานทะเบียนมีสิ่งจูงใจที่ทำให้เจ้าหน้าที่บางส่วนชอบทำ ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่เสี่ยงก็ตาม

ตารางที่ ๕

แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานทะเบียนจะได้รับสิ่งตอบแทนด้วย

แยกตาม การได้รับ ค่าแห่ง ผลตอบแทน	ต่างจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ช.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เคยบอย ๆ	๑๒	๓	๔	—	๑๙	๔.๖๑	๓	๒	๔	๔	๑๓	๑๕.๑๒
เคยแต่ไม่บอย	๔๑	๑๒	๔๓	๒๕	๑๒๑	๓๐.๓๔	๘	๔	๑๓	๑๘	๔๓	๕๔.๖๕
เคยแต่ไม่รับ	๓๔	๕	๒๓	๒๔	๘๐	๒๑.๘๔	๓	๔	๔	๕	๒๐	๒๓.๒๖
ไม่เคย	๕๕	๔	๕๖	๕๒	๑๖๗	๓๙.๐๘	๑	๓	—	๒	๖	๖.๕๘
อื่น ๆ	๘	—	๔	๕	๑๗	๔.๑๓	—	—	—	—	—	—
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๕ แสดงให้เห็นว่า การทำงานด้านทะเบียนราษฎรนั้น มีสิ่งจูงใจ ซึ่งอาจเป็นรางวัล ค่าตอบแทน หรือสินน้ำใจ ที่ได้รับโดยมิได้มีการเรียกร้องแต่อย่างใด คือ เจ้าหน้าที่เคยได้รับบอย มีร้อยละ ๔.๖๑ เคยแต่ไม่บอย มีร้อยละ ๓๐.๓๔ และเคยมิแต่ไม่รับ ร้อยละ ๒๑.๘๔ เมื่อรวมแล้วจะเห็นว่ามากกว่าในกรณีเจ้าหน้าที่ตอบว่าไม่เคยได้รับ ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๓๙.๐๘ เท่านั้น

ส่วนในกรุงเทพมหานครนั้น ปรากฏว่าเคยได้รับบอย มีร้อยละ ๑๕.๑๒ เคยแต่ไม่บอยมีร้อยละ ๕๔.๖๕ เคยแต่ไม่รับมีร้อยละ ๒๓.๒๖ และในกรณีที่ตอบว่าไม่เคยมีเพียงร้อยละ ๖.๕๘ เท่านั้น

เนื่องจากตารางดังกล่าวและการสรุปผลจากตารางที่ ๔ ที่พบว่า ยังมีเจ้าหน้าที่บางส่วนชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุหนึ่งที่ยังมีเจ้าหน้าที่บางส่วนยังชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรมาก อาจเป็นเพราะมีสิ่งจูงใจที่กล่าวมาข้างต้นเอง จึงมีแนวโน้มที่จะชอบปฏิบัติงานทะเบียนมาก โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครนั้นจะพบว่าชอบมากกว่าในต่างจังหวัด ดังนั้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ยังมีเจ้าหน้าที่อีกจำนวนไม่น้อยที่ยังคงพอใจ และคิดที่จะทำงานทะเบียนต่อไปอีก ซึ่งมีทั้งที่คิดจะทำงานทะเบียนราษฎรต่อไป และคิดที่จะทำอีกเพียงสักระยะเวลาหนึ่ง

ตารางที่ ๑๐

แสดงให้เห็นถึงความต้องการของเจ้าหน้าที่ที่คิดจะทำงานกะ เบียนราษฎร

ตำแหน่งแยกตาม ระดับศึกษา ความ พอใจที่จะทำงาน	ต่างจังหวัด - จำนวนคน							รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กรุงเทพมหานคร - จำนวนคน						รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	
	ผู้ช่วยนายทะเบียน				เจ้าหน้าที่					ผู้ช่วยนายทะเบียน			เจ้าหน้าที่					
	ม.๖	ม.๘	อนุ ปริญญา	ปริญญา	ม.๖	ม.๘	อนุ			ม.๖	ม.๘	อนุ	ปริญญา	ม.๖	ม.๘			อนุ
ไม่เกิน ๑ ปี	๑๓	๓	๒	๓๘	๑๕	๗	๑	๘๓	๒๐.๑๔	-	-	-	๑๐	-	-	-	๑๐	๑๑.๖๕
๑ - ไม่เกิน ๓ ปี	๑๕	๕	๑	๒๔	๔๒	๖	๔	๙๗	๒๓.๕๔	๑	๒	-	๑	๒	๒	-	๘	๘.๓๘
๓ - ไม่เกิน ๕ ปี	๑๐	๓	๔	๖	๓๕	๔	๒	๖๘	๑๖.๕๒	๑	-	๒	๑	๔	-	-	๘	๘.๓๘
ตลอดไป	๗	๖	๓	๑๑	๖๒	๑๓	๔	๑๐๖	๒๕.๗๒	๔	๒	๒	-	๒๕	๒	๑๔	๔๕	๕๖.๕๗
อื่น ๆ.. โปรรวม	๓	๒	๒	๑๖	๒๖	๕	๔	๕๘	๑๔.๐๗	-	-	๑	๑	๖	-	๓	๑๑	๑๒.๗๖
รวม	๔๘	๑๙	๑๒	๘๕	๑๘๘	๓๕	๑๕	๔๑๒	๑๐๐.๐๐	๖	๔	๕	๑๓	๓๗	๔	๑๗	๘๖	๑๐๐.๐๐

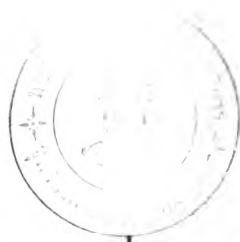
จากตารางที่ ๑๐ แสดงให้เห็นถึงความต้องการของเจ้าหน้าที่ที่คิดจะทำงานทะเบียนต่อไปอีก ซึ่งจะพบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการอยากที่จะทำงานทะเบียนตลอดไป มีเพียงร้อยละ ๒๕.๗๒ ในต่างจังหวัด และร้อยละ ๕๖.๕๗ ในกรุงเทพมหานคร และจากตารางดังกล่าวจะพบว่า เจ้าหน้าที่ระดับชั้นต้น (เสมียน) มีความต้องการที่จะทำงานทะเบียนมากกว่าเจ้าหน้าที่ระดับผู้ช่วยนายทะเบียน ซึ่งไม่คิดอยากจะทำงานในแผนทะเบียนแต่อย่างใด และมีความคิดที่จะขอทำงานดังกล่าวต่อไปอีกเพียงระยะหนึ่งเพื่อหาประสบการณ์เท่านั้น และเมื่อมีโอกาสก็จะเปลี่ยนงานทันที

ตารางที่ ๑๑

แสดงให้เห็นถึงการมีโอกาสดำเนินงานแล้วเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่พอใจกับงานประเภทใด

ตำแหน่งแยกตาม เลือกรับศึกษา งานเมื่อมี โอกาส	ต่างจังหวัด - จำนวนคน							รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กรุงเทพมหานคร - จำนวนคน							รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผู้ช่วยนายทะเบียน				เจ้าหน้าที่					ผู้ช่วยนายทะเบียน				เจ้าหน้าที่				
	ม.๖	ม.๘	อนุ	ปริญญา	ม.๖	ม.๘	อนุ			ม.๖	ม.๘	อนุ	ปริญญา	ม.๖	ม.๘	อนุ		
แผนกปกครอง	๒๓	๘	๓	๓	๕๒	๑๔	๑	๑๔๔	๓๕.๘๓	๓	๒	๒	๕	๒๔	๒	๘	๘๖	๕๓.๘๘
แผนกทะเบียน	๗	๓	๑	๓	๑๕	๖	๒	๔๑	๑๐.๒๐	๑	๑	๑	๔	๑๐	๒	๕	๒๔	๒๗.๕๐
แผนกเสมียนตรา	๒	๓	-	๑	๒๐	๑	๕	๓๒	๗.๕๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แผนกธุรการ	๓	๓	๑	๑	๓๖	๒	๖	๕๒	๑๒.๕๔	๑	-	-	-	-	-	-	๑	๑.๐๖
แผนกบัตรประจำตัว	๒	-	-	๓	-	-	-	๕	๑.๒๔	-	๑	๑	-	-	-	-	๒	๒.๓๒
แผนกส่งเสริมฯ	๔	-	-	๑๒	๓	๑	-	๒๒	๕.๕๗	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แผนกพัฒนาฯ	๓	๒	๔	๑๖	-	๕	-	๓๑	๗.๖๓	-	-	๑	๒	-	-	๑	๔	๔.๖๕
แผนกป้องกันฯ	๒	-	๑	๕	-	๔	๑	๑๖	๓.๕๘	-	-	-	๑	-	-	-	๑	๑.๑๖
อื่น ๆ....	๒	-	๒	๓	-	๒	-	๕	๑.๓๓	๑	-	-	๑	๓	-	๓	๘	๑.๓๐
รวม	๘๘	๑๕	๑๒	๕๕	๑๘๘	๓๕	๑๕	๔๑๒	๑๐๐.๐	๖	๔	๕	๑๓	๓๗	๔	๑๗	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๑ แสดงให้เห็นว่าถ้ามีโอกาสให้เลือกลงงาน เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนงานทันที นอกเสียจากยังมีเจ้าหน้าที่บางส่วนเท่านั้นที่ยังคงพอใจกับการที่จะปฏิบัติงานตามทะเบียนต่อไปอีก ซึ่งจะพบจากข้อมูลปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับเจ้าหน้าที่ชั้นต้น (เสมียน) และมีอายุมาก ซึ่งมีความคิดว่าการที่ไม่เปลี่ยนงานใหม่ เพราะเห็นว่าเป็นงานที่ได้ทำมานานแล้ว ไม่คิดว่าจะเริ่มต้นคิดคำนึงใหม่ และเป็นเพราะใกล้จะครบเกษียณแล้วด้วย และในทางตรงกันข้ามเจ้าหน้าที่ที่มีระดับการศึกษาระดับสูง และมีอายุน้อยกลับมีความเห็นว่าถ้ามีโอกาสเปลี่ยนงานแล้วจะเปลี่ยนงานมากที่สุด โดยมีความ

ต้องการที่จะรุ่ง รุ่งทุกอยาง เพราะตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียนในตางจังหวัดก็คอปัดคำเอา อยางไร
ก็คิดพิจารณาจากตารางที่ ๕ และ ๑๐ แลว จะเห็นว่าโดยเนื้อแท้ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตางทะเบียน
ราษฎรที่รักและจะปฏิบัติอยู่ในงานแม่เกณศา และหากมีโอกาศเปลี่ยนงานก็จะเปลี่ยนทันที ทั้งเป็นผล
เนื่องมาจากระเบียบกฎหมาย ชั่วญและกำลังใจการทำงาน ลักษณะงานกินาเบอหนาย และต้องมีความ
รับผิดชอบสูง จึงเป็นเครื่องบีบบังคับให้อยากเปลี่ยนงานเมื่อมีโอกาศควย

เคยมีผู้กล่าวกันว่า การทำงานทะเบียนเปรียบเหมือนการก้าวเท้าข้างหนึ่งเข้าไปในตะราง
กอนแลว ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทะเบียนที่มีระดับการศึกษาสูง โดแก ผู้ช่วยนายทะเบียน จึงประสงค์จะ
เปลี่ยนงานเมื่อมีโอกาศ และทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่มีความมั่นใจหรือไม่กล้า
ที่จะเสีย แมวากกฎหมายจะให้อ่านาจแก่นายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนที่จะใช้ดุลยพินิจในการ
อนุมัติก็ตาม และในขณะเดียวกันผู้อนุมัติจะต้องรับผิดชอบต่อกรกระทำนั้นทุกกรณี ซึ่งถ้าเกิดการผิด
พลาดขึ้น

ทั้งนี้ก็กล่าวแลวว่า งานทะเบียนเนืองงานที่มีเทคนิคมากมาย สามารถพลิกแพลงโคหลาย
วิธี เพราะกฎหมายระเบียบที่วางไว้ไม่รัดกุม และไม่ม่วิธีปฏิบัติที่สั่งการแน่ชัดลงไปให้ถือปฏิบัติอยางไร
ซึ่งถ้าปฏิบัติดังกลาวไม่เคยทราบระเบียบหรือวิธีปฏิบัติมาก่อน โดยเฉพาะในระดับผู้ช่วยนายทะเบียน
ควยแลว อาจถูกเจ้าหน้าที่ชนคนหลอกหลวงให้รับรองเอกสารโคงาย และยิ่งในตางจังหวัดควยแลวการ
คมนาคมไปมาระหวางอำเภอลำบากมาก เพราะฉะนั้น จึงพยายามที่จะบริการให้กับประชาชนมากที่สุด
เท่าที่จะทำได้ และบางครั้งก็ต้องยอมอนุโลมเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การที่จะถือปฏิบัติตามระเบียบ
มากเกินไป ก็จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน เพราะระเบียบวิธีการปฏิบัติบางอยางมีขั้นตอนในการทำงาน
มากเกินไป เช่น การแจงยาย และการที่จะให้ประชาชนกลับไปเอาหลักฐานนั้นมายอมทำได้ยาก
เพราะฉะนั้น จึงต้องยอมมติระเบียบไปบาง คือ ไม่สามารถทำตามโคทุกขั้นตอน ซึ่งถ้าเผื่อการรับ
แจงของบุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลตางควาปลอมแปลงเอกสารมาแจงเท็จควยแลว ในฐานะผู้รับผิดชอบ
จะต้องมีความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอน และเมื่อสอบสวนขอเท็จจริงเสร็จเรียบร้อยแล้ว
อาจจะโควินัยทางราชการโค แม้จะเป็นการกระทำที่ไม่เจตนาแต่อยางโค แต่ก็จะถูกบันทึกไว้ใน
ประวัติข้าราชการ ทำให้ประวัติของการรับราชการตางพรอย (ก.พ.๙) ไปควย เนื่องจากถูกตั้ง
คณะกรรมการสอบสวนขอเท็จจริงหรือวินัยชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาข้างตน อาจสรุปให้

เห็นว่าได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในปี หาเรื่องเจ้าหน้าที่ คือ จะพบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ชอบปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร เพราะงานทะเบียนเป็นงานที่มีความรับผิดชอบสูง ลักษณะงานน่าเบื่อหน่าย และยังเป็นงานที่เสี่ยงต่อความผิดทางอาญา และวินัยของข้าราชการด้วย นอกจากนี้ระเบียบกฎหมายหรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรมีมากเกินไป จึงทำให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ละเลยไม่สนใจศึกษาอ่านระเบียบ แต่จะใช้วิธีการศึกษาจากเพื่อนหรือผู้บังคับบัญชาแนะนำว่า ควรจะปฏิบัติอย่างไร ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับจะพบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังขาดการฝึกอบรม และในขณะที่เกี่ยวกับถึงแม้วงานทะเบียนราษฎรจะเป็นงานที่เสี่ยงต่อความผิดทางอาญาและวินัยทางราชการแล้ว งานทะเบียนราษฎรยังมีผลประโยชน์ตอบแทนอีกด้วย กล่าวคือ จะพบว่าการบริการประชาชนเจ้าหน้าที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ซึ่งอาจจะเป็นสินน้ำใจหรือรางวัลโดยที่มิได้มีการเรียกร้องจากประชาชน จึงทำให้เจ้าหน้าที่บางส่วนยังคงชอบที่จะปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรอยู่บ้าง เพราะสินน้ำใจเหล่านี้ แດออย่างไรก็ตามถ้ามีโอกาสเปลี่ยนงาน เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนงานทันที เพราะงานทะเบียนเปรียบเหมือนงานที่มีชะนักราคาคงเหลือ อาจเกิดการผิดพลาดเมื่อไรก็ได้ และสามารถจะเอาผิดได้ทุกเวลาแม้จะออกจากราชการไปแล้วก็ตาม ก็ยังมีความผิดทางอาญาได้

สมมติฐานข้อต่อไปในเรื่องปัญหาทะเบียน กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร ปัจจุบันระเบียบการต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรนั้น ได้ยึดหลักกฎหมาย และระเบียบ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๔๘๕ แก้ไขเพิ่มเติมตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๕
๒. ระเบียบสำนักงานกลาง ทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๖
๓. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความใน พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๕

๔. ระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการเปรียบเทียบคดีความผิดเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๑๕
๕. ระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๑๘
๖. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๘ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๑
๗. ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕
๘. ระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๐
๙. หนังสือสั่งการขอขอรื้อการปฏิบัติ และการตีความตามกฎหมาย

จากระเบียบ กฎหมาย และหนังสือสั่งการต่าง ๆ เหล่านี้พบว่า

๑. ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่รัดกุม จะพบว่าการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรปัจจุบันได้ปฏิบัติตามคลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และที่เคยได้ปฏิบัติกันมากกว่าที่จะปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากมีการทุจริตแข็งเท็จกันมาก เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จึงพยายามเรียกหลักฐานประกอบมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่ระเบียบมิได้มีการกำหนดไว้ เช่น

๑) การดำเนินการเกี่ยวกับคนเกิด คนตาย การแจ้งเกิด ตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๕ หมวด ๑ แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า เมื่อมีคนเกิดให้แจ้งการเกิด ดังต่อไปนี้

ก. คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่เกิดภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเกิด

ข. คนเกิดนอกบ้าน ให้มารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่เกิด หรือแห่งท้องที่พึงแจ้งได้ในโอกาสแรก ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้ แต่ต้องไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่อาจแจ้งได้

การแจ้งความ ก) และ ข) ให้แจ้งตามแบบพิมพ์สุติบัตร

กล่าวคือ ตามระเบียบ กฎหมาย การแจ้งเกิด ให้เจ้าบ้าน หรือมารดา เป็นผู้แจ้งเกิดเท่านั้น แต่ด้วยการปฏิบัติของสำนักทะเบียนในปัจจุบัน การแจ้งเกิดในบางพื้นที่เป็น โรงพยาบาลมีการเรียกพยาบาลบุคคลควย คือ ผู้ทำคลอด หรือพยาบาลที่รู้เห็นการเกิด บางครั้งเรียก ทั้งเจ้าบ้านและมารดา ทั้งนี้ โดยให้ความเห็นว่าเป็นการป้องกันการทุจริตแจ้งความเท็จ ควย กล่าวว่าจะแจ้งเอาบุตรของคนต่างศาสนามารอเป็นบุตรของตนเอง

ตารางที่ ๑๒

แสดงให้เห็นถึงความไม่สมบูรณ์ของกฎหมายในการแจ้งเกิด

หลักฐานการแจ้งเกิด ตามระเบียบเพียงพอ หรือไม่	ต่างจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เพียงพอ	๘๖	๑๕	๘๙	๕๕	๒๒๑	๕๓.๖๘	๑๑	๘	๑๘	๑๕	๔๘	๕๕.๘๑
ไม่เพียงพอ	๒๓	๘	๕๕	๘๕	๑๖๑	๔๑.๕๐	๓	๘	๕	๑๓	๓๓	๓๘.๓๓
ไม่ตอบ	๑๑	๑	๖	๒	๒๐	๘.๘๕	๑	๑	๒	๑	๕	๕.๘๑
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๖	๑๐๒	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๒ ยังมีเจ้าหน้าที่อีกจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่าการเรียกหลักฐานการเกิดตามระเบียบกฎหมายไม่เพียงพอถึงร้อยละ ๔๑.๕๐ ในต่างจังหวัด และร้อยละ ๓๘.๓๓ ในเขตกรุงเทพมหานคร และในกรณีเห็นว่าหลักฐานไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่เหล่านั้นได้เรียกหลักฐานเพิ่มเติมพอสรุปได้ดังนี้

๑. หลักฐานบิดา ทะเบียนสมรส บัตรประจำตัวประชาชน
๒. พยานที่เห็นเหตุการณ์ ผู้ทำคลอด
๓. หนังสือรับรองจากผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน (ในกรณีสำหรับสำนักทะเบียนต่างจังหวัด) ทั้งนี้โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าอาจมีการแจ้งเท็จไม่ใช่บุตรของผู้แจ้งเกิดจริงนั่นเอง

๒) การดำเนินการแจ้งย้ายตามระเบียบ สำนักงานกลาง กรมการปกครอง ข้อ ๕๕ ให้เรียกหลักฐานใบแจ้งการย้ายและบัตรทะเบียนคน (ถ้ามี) จากผู้แจ้ง ปรากฏว่าในการปฏิบัติสำนักทะเบียนต่างๆ จะเรียกบัตรทะเบียนคนจากผู้แจ้งย้ายเสมอ ทำให้เกิดความเดือดร้อน ประชาชนต้องกลับไปนำบัตรทะเบียนคนมาทำให้เสียเวลา กรมการปกครอง จึงได้มีหนังสือสั่งการให้ถือปฏิบัติเป็นระเบียบอย่างเดียวกัน คือ

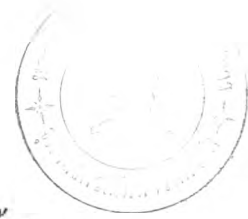

ถ้าผู้แจ้งย้ายมิได้นำบัตรทะเบียนคนมาด้วย ก็ให้รับแจ้งย้ายเข้าให้^๑ ในทางปฏิบัติจึงทำให้สำนักทะเบียนมีการรับแจ้งย้ายเข้าโดยไม่มีบัตรทะเบียนคน ก็จะดำเนินการรับแจ้งย้ายเข้าให้ ตามหนังสือสั่งการดังกล่าว แต่ก็เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเพราะสำนักทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับแจ้งย้ายเข้าให้ กรมการปกครองจึงต้องมีหนังสือสั่งการใหม่อีก ให้ถือปฏิบัติดังนี้ ในกรณีที่ได้รับแจ้งย้ายมาจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นหรืออำเภอ ให้เรียกบัตรทะเบียนคนทุกครั้ง ยกเว้นย้ายมาจากสำนักทะเบียนตำบล^๒ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของบัตรทะเบียนคน ซึ่งได้นำบัตรทะเบียนคนมาใช้ทุกครั้งที่มีการแจ้งย้าย ก็จะสามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวของบุคคลนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดีว่ามีการย้ายที่อยู่ไปที่แห่งใดบ้าง แต่ในทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันปรากฏว่าไม่มีการใช้บัตรทะเบียนคนให้เป็นประโยชน์เท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ไม่สนใจและเห็นความสำคัญของบัตรทะเบียนคน ประกอบกับระบบการจัดเก็บบัตรทะเบียนคนไม่ดี ไม่สะดวกแก่การค้นหา จึงทำให้เจ้าหน้าที่ออกบัตรทะเบียนคนให้ใหม่ ซึ่งจะสะดวกและรวดเร็วกว่าการค้นหาของเก่า ดังนั้น บัตรทะเบียนคนจึงดูไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าที่ควร อีกทั้งยังทำให้คู่มือแปลงงบประมาณในเรื่องแบบพิมพ์อีกด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากตารางที่ ๑๓ ดังนี้

---

^๑ กรมการปกครอง ที่ มท.๐๓๑๓/๖๑๔๓๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๖ เรื่องการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร

^๒ กรมการปกครอง ที่ มท.๐๓๑๓/๒๓๓๖ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๐ เรื่องการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร.

ตารางที่ ๑๓

แสดงให้เห็นถึงการไม่กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติให้รัดกุม

การปฏิบัติตามระเบียบ	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
	ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผ.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ตรวจสอบทุกครั้ง	๕๓	๑๔	๕๖	๕๖	๒๐๙	๕๐.๓๒	๗	๑๐	๘	๒๐	๕๕	๕๒.๓๒
ตรวจสอบเฉพาะใบย้าย	๓	๕	๕๕	๕๕	๑๕๑	๓๖.๖๕	๖	๑	๑๐	๘	๒๕	๒๕.๐๖
ไม่เคยตรวจสอบเลย	๕	๑	๑๓	๕	๒๔	๕.๘๒	๒	๒	๕	๑	๑๐	๑๑.๖๒
อื่น ๆ	๑๔	-	๘	๖	๒๘	๖.๓๕	-	-	๒	๔	๖	๖.๙๓
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๖	๑๐๖	๔๑๖	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

๓) ปัญหาทางปฏิบัติในเรื่องการแจ้งย้ายที่พบเห็น และทำให้การทะเบียนผิดพลาดคือกรณีการแจ้งย้ายออก ซึ่งผู้ร้องแจ้งว่าจะย้ายไปอยู่ที่ใด แต่เมื่อจะแจ้งย้ายเข้า ปรากฏว่าได้แจ้งย้ายเข้าอีกที่หนึ่ง ซึ่งตามระเบียบกฎหมายว่าด้วยการแจ้งย้ายเข้า ข้อ ๕๕ ก. (๒) ให้ผู้ร้องชวยยื่นคำร้องขอแก้รายการย้ายเข้าได้ แต่ปรากฏว่าสำนักทะเบียนบางแห่งไม่ยอมแก้รายการย้ายให้ โดยให้ประชาชนกลับไปขอแก้รายการย้ายที่สำนักทะเบียนต้นทางให้ถูกต้องก่อน แล้วจึงค่อยมาแจ้งย้ายเข้า แต่บางสำนักทะเบียนก่อนอนุมัติให้แก้รายการย้ายได้ และส่ง ทร.๑๗ (ตอน ๒) กลับคืนมา ซึ่งจะปรากฏว่าสำนักทะเบียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่เคยแก้รายการย้ายที่ใดเลย จึงทำให้การทะเบียนผิดพลาด และเป็นผลกระทบต่อนหน่วยงานอื่นอีกด้วย เช่น การตรวจสอบภาษีอากร การลงทะเบียนเรียก หรือหนังสือแจ้งการประเมินภาษี ซึ่งจะพบว่าผู้พยายามหลีกเลี่ยงภาษีอากรนั้นส่วนมากจะอาศัยวิธีการทางทะเบียนราษฎรในกรณีดังกล่าวคือ ไม่แจ้งย้ายเข้าตามที่ใดแจ้งไว้ หรือมิฉะนั้นจะถือหลักฐานเอกสารการแจ้งย้ายไว้ลอย ๆ ไม่แจ้งย้ายเข้าที่ใด หรือแจ้งเท็จไปเข้าบ้านที่ไม่มีเลขบ้านจริง

ตารางที่ ๑๔

แสดงให้เห็นถึงขอบพร้อมของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

การปฏิบัติงานทะเบียน	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผช.นทข.		เจ้าหน้าที่				ผช.กทข.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ไต่แกการย้ายใน ทร.๑๔ เป็นบางครั้ง	๑๕	๕	๔๕	๓๕	๑๐๗	๒๕.๕๓	๓	๔	๓	๕	๒๓	๓๑.๓๘
ไต่แกเฉพาะสมุดคุมการ สง ท.ร.๑๓ (๒)	๓	๒	๔	๑๓	๓๔	๘.๒๕	๒	๓	๒	๓	๒๒	๒๕.๕๘
ไม่เคยแกการ ย้ายที่ใด	๘๒	๓	๕๘	๒๕	๑๓๒	๓๒.๓๒	๒	๒	๕	๘	๒๕	๒๕.๐๒
อื่น ๆ	๕๒	๒	๒๒	๒๕	๕๕	๒๓.๐๒	-	-	๓	๕	๑๒	๑๓.๕๕
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๒	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๔ แสดงให้เห็นว่า การแกการย้ายในทะเบียนบ้าน และในใบแจ้งย้ายที่อยู่ ให้เรียบร้อยถูกต้องตรงกันนั้น ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จะละเลยไม่ได้ดำเนินการแกการย้ายในเอกสารใดเลย ถึงร้อยละ ๔๒.๓๒ ในสำนักทะเบียนทางจังหวัด และร้อยละ ๒๕.๐๒ ในเขตกรุงเทพมหานคร

๔) ปัญหาเรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานของกองตรวจคนเข้าเมืองที่เกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎร จากการศึกษาระเบียบกฎหมายที่ใช้อยู่เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรจะพบว่า ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในรายละเอียดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนสัญชาติไทย ซึ่งเกิดในต่างประเทศ และประสงค์ที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ตามหลักวิธีการปฏิบัติที่ได้ดำเนินการในปัจจุบัน ในกรณีดังกล่าวให้ผู้อยู่ยื่นคำร้องขอพิสูจน์สัญชาติต่อกองตรวจคนเข้าเมืองก่อน ซึ่งจะมีการพิสูจน์สัญชาติเสียก่อน และจะเป็นผู้ส่งปล่อยตัวเข้าเมืองในฐานะ

เป็นบุคคลสัญชาติไทย และจะแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่น อำเภอต่าง ๆ ทราบ เพื่อกำเนินการรับตัวเข้าทะเบียนบ้านต่อไป

๕) นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านของบุคคลต่างต่าง โดยไร้หลักฐานใบสำคัญถิ่นที่อยู่ (มาตรา ๑๑) ซึ่งปรากฏว่าไม่ได้มีระเบียบกำหนดไว้ใน พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๔๘๕ แต่อย่างใด แต่ได้มีการปฏิบัติตามที่เคยปฏิบัติกันมา คือ ถ้าผู้ร้องแสดงหลักฐานใบสำคัญถิ่นที่อยู่ (มาตรา ๑๑) ก็ได้รับแจ้งเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านให้ ซึ่งการมีชื่อในทะเบียนบ้านนั้น ผู้ร้อง (บุคคลต่างต่าง) จะนำหลักฐานทะเบียนบ้านไปขอมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างต่างต่อไป

๖) ปัญหาบุตรบุคคลต่างต่างที่เกิดในราชอาณาจักรไทย และตาม พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ.๒๕๐๘ จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิด แต่หลังจากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาหรือมารดา เป็นคนต่างต่าง ในขณะที่เกิดบิดาหรือมารดานั้น เป็น

๑. ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นกรณีพิเศษ เฉพาะราย
๒. ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย เพียงชั่วคราว หรือ
๓. ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

หลังจากการออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว เมื่อมีการแจ้งเกิดของบุตรบุคคลต่างต่างที่เราเงื่อนใจดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่าจะให้สัญชาติตามบิดาในสุฉิบตร คอมากองทะเบียน กรมการปกครอง ได้สรุปขอวินิจฉัยให้สัญชาติของบุตรบุคคลต่างต่าง โดยพิจารณาจาก พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ.๒๕๐๘ และจากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๕ ซึ่งพอสรุปได้ว่า บุตรที่เกิดจากบิดามีสัญชาติไทย จะได้สัญชาติไทย ทั้งนี้รวมถึงบุตรของบุคคลต่างต่างที่ชรบคัยกฎหมาย คือ มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างต่าง เรียบร้อยด้วย และกรณีบุตรของบุคคลต่างต่างที่เข้าเงื่อนใจดังกล่าวจะไม่ได้สัญชาติไทย และในทางปฏิบัติของสำนักทะเบียนปัจจุบัน จะไม่เขียนสัญชาติของเด็กเลย แต่จะเขียนข้อความว่า "ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๕" ซึ่งปรากฏว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะเมื่อไม่ได้สัญชาติ

อะไรเลย และในระเบียบกฎหมายการทะเบียนราษฎรก็ได้กำหนดไว้ ในกรณีเช่นนี้จะคงดำเนินการต่อไปอย่างไร ซึ่งสำนักทะเบียนส่วนมากก็ไม่ทราบจะมีวิธีการแนะนำอย่างไรกับผู้ร้อง

ข) กฎหมายไม่มีความชัดเจนในตัวเอง ทำให้เกิดช่องว่างให้มีการทจริตได้ ซึ่งจะเห็นได้จากการย้ายที่อยู่ ตามมาตรา ๒๔ ของ พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๕๕ ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการแจ้งย้ายไว้ดังนี้ คือ "...ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ดังต่อไปนี้

- ก) ผู้ที่อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้านใด ให้แจ้งไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายออก
- ข) ผู้ที่ย้ายที่อยู่เข้ามาอยู่ในบ้านใด ให้แจ้งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายเข้า เว้นแต่
- ค. การย้ายที่อยู่ตาม ก) และ ข) ผู้ย้ายที่อยู่จะไปแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายออกก็ได้ โดยเสียค่าธรรมเนียมห้าบาท และให้นำสำเนาทะเบียนบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่ไปแสดงต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ถ้าแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งนอกเขตเทศบาลให้นำคำยินยอมเจ้าบ้านที่เข้าไปอยู่ใหม่ไปแสดงแทน

การบัญญัติกฎหมายตามมาตรา ๒๔ ดังกล่าวนี เจตนารมณ์ของกฎหมาย คือ ให้มีการดำเนินการแจ้งย้ายออก หรือเข้าภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้แจ้งย้ายออก แต่การบัญญัติข้อความของกฎหมายดังกล่าวสามารถตีความได้ว่า การแจ้งย้ายออกหรือแจ้งย้ายเข้าอาจดำเนินการได้มากกว่า ๑๕ วัน ถ้าผู้แจ้งย้ายอ้างว่าเพิ่งแจ้งย้ายเข้า เช่น นาย ก. ได้แจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้นาย ก. ไปดำเนินการแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านที่ต้องการย้ายเข้าให้เรียบร้อยภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้แจ้งย้ายออก นั่นก็คือ นาย ก. จะต้องดำเนินการแจ้งย้ายเข้าภายในวันที่ ๑๕ ซึ่งถ้าเกินวันที่ ๑๕ นาย ก. จะต้องโทษปรับที่ไม่ดำเนินการตามกฎหมายการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๕๕ ในมาตรา ๔๐ แต่จากการที่ได้บัญญัติกฎหมายไว้เช่นนี้ จะตีความได้ว่าให้นับ ๑๕ วัน นับแต่วันย้ายออก หรือย้ายเข้า ซึ่งถ้านาย ก. ไปแจ้งย้ายเข้าในวันที่ ๒๐ และแจ้งว่าตนเพิ่งเข้ามาอยู่ในบ้านหลังนี้เมื่อวันที่ ๕ เจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจที่จะไปเปรียบเทียบปรับนาย ก. ได้ เพราะนาย ก. ไม่ได้ทำผิดกฎหมาย ถ้าตีความตามตัวบทของกฎหมายดังกล่าว

ค) การเปรียบเทียบปรับ

ตาม พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๔๐ ได้บัญญัติไว้ในกรณีที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายการทะเบียนราษฎร จะมีโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท จากสถิติการเปรียบเทียบปรับ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ - ๒๕๒๒ จะพบว่า ยังมีประชาชนที่ไม่สนใจและละเลยที่จะปฏิบัติตามกฎหมายอยู่อีกมาก

* ตารางเปรียบเทียบปรับ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ - ๒๕๒๒

ประจำปี	คดีที่เกิดขึ้น	คดีที่ได้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับเรียบร้อยแล้ว	คดีขาดอายุความ
๒๕๑๔	๔๓๓๑	๕๕๘๕	๑๕๖
๒๕๑๕	๕๔๑๓	๕๖๖๔	๑๕๕
๒๕๒๐	๑๕๕๕๖	๑๕๕๓๕	๑๒๑
๒๕๒๑	๑๕๕๐๘	๑๕๓๑๐	๑๕๘
๒๕๒๒	๑๖๒๘๑	๑๖๑๗๘	๑๐๓

จากตารางข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การที่ประชาชนละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมากขึ้นทุก ๆ ปี อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการเปรียบเทียบปรับน้อยเกินไป และจากที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันมีการเปรียบเทียบปรับอย่างมากไม่เกิน ๒๐ บาท ประชาชนส่วนใหญ่มักจะคิดว่ายอมเสียค่าปรับเล็กน้อย ไม่ต้องมาดำเนินการตามกฎหมายกำหนด ซึ่งบางทีจะปล่อยให้คดีขาดอายุความเลย เพราะมีอายุความเพียงปีเดียวเท่านั้น จึงจะไม่ต้องโดนเปรียบเทียบปรับอีกด้วย

* ที่มา แผนกทะเบียนราษฎร กองปกครองและทะเบียน

หมายเหตุ สำหรับสำนักทะเบียนในต่างจังหวัดไม่อาจจะหาตัวเลขมาเปรียบเทียบได้ เพราะกองการทะเบียนไม่ได้มีการรวบรวมได้

สมมติฐานข้อต่อไป คือ

ปัญหาการจัดเก็บเอกสาร และแบบพิมพ์ต่าง ๆ

ระบบการจัดเก็บเอกสารที่จะช่วยให้เราสามารถค้นหารายละเอียด สถิติ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เก็บไว้ได้อย่างคืบคลานได้โดยง่าย เมื่อจำเป็นต้องใช้ในการธุรกิจเอกชน โดยปกติแล้วข้อมูลรายละเอียดเพื่อการวางแผน การตัดสินใจ การเสนอความเห็น การติดต่อ การสร้างพันธะผูกพันต่าง ๆ การวิจัยและการซื้อขายจะต้องถูกนำมาใช้บ่อย ๆ ที่เดียว เพื่อจะสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทางสำนักงานจึงต้องมีระบบการจัดเก็บเอกสารนั่นก็คือ การจัดเก็บเอกสารคือ การวางแผนหาหนังสือไว้ในที่บรรจุ ซึ่งได้เตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อที่ว่าเมื่อต้องการหนังสือเรื่องใดก็ตามจะสามารถนำมาได้อย่างรวดเร็ว และสะดวก

จากที่ปรากฏอยู่ปัจจุบัน และถึงแม้จะได้มีหนังสือสั่งการให้ถือปฏิบัติมาแล้วก็ตาม ก็ยังปรากฏอยู่เนื่อง ๆ คือ "...ที่ทำการปกครองจังหวัดและที่ทำการปกครองอำเภอ ส่วนมากยังมีได้รวบรวมจัดเก็บกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย พอที่จะศึกษาค้นคว้าได้โดยสะดวก ที่มีการจัดเก็บกันอยู่บ้างก็มักจะเป็นต่างคนต่างเก็บ รู้เฉพาะตัว คนอื่นไม่รู้ เมื่อผู้นั้นไม่อยู่ก็ไม่มีใครทำแทนกันได้ ยิ่งกว่านั้นเจ้าหน้าที่บางคนยังเอากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่ทำการปกครองจังหวัด อำเภอ ไปเป็นของส่วนตัวเสียด้วย เมื่อโยกย้ายไปก็ไม่ได้ส่งมอบให้ผู้นับหน้าหน้าที่ใหม่ไว้ ทำให้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของทางราชการสูญหายไปมาก.."

George R. Terry, Ph.D., Managing Officer Services (U.S.A: DON Jores-Irvin Inc. Homewood, Illinois, 1966), p. 110.

^๒ หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท.๐๓๐๓/๓๕๕๑ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๓ "เรื่องการจัดเก็บระเบียบปฏิบัติราชการ"

ในทำนองเดียวกัน เอกสารทางการทะเบียนราษฎร เป็นเอกสารที่สำคัญต่อทางราชการ ถ้าไม่มีการจัดเก็บที่ดี อาจถูกเจ้าหน้าที่หรือผู้ทุจริตนำไปทำการปลอมแปลง เอกสาร ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือสั่งการออกไป โดยเฉพาะให้ถือปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัด ตลอดจนการเก็บรักษาแบบพิมพ์ต่าง ๆ ด้วย โดยให้จัดเก็บไว้ในตู้ใส่กุญแจ และการเบิกจ่ายแบบพิมพ์ให้ทำบัญชีและให้ผู้รับแบบพิมพ์ลงนามเป็นหลักฐานด้วย ซึ่งเมื่อเกิดการผิดพลาดแล้วจะได้หาตัวผู้กระทำความผิดได้ และได้ปรากฏว่าการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การเก็บเก็บและรักษาแบบพิมพ์ที่เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรนั้น ไม่ได้มีการปฏิบัติตามหนังสือสั่งการโดยเคร่งครัด และยังมีสำนักทะเบียนอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกำหนดกฎเกณฑ์ในการเบิกจ่ายและเก็บรักษาแบบพิมพ์

และในปัจจุบันเอกสารต่าง ๆ ก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวัน หากขาดการจัดเก็บที่ดีก็จะทำให้ค้นหาในเวลาที่ต้องการใช้ยากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ เช่น การหยิบค้น ต้องใช้เวลานาน หรือไม่สามารรถหาได้ หรือสูญหายไป ทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ หรืออาจผิดพลาดล้มเหลวได้ หากขาดหลักฐานข้อมูลที่จะใช้อ้างอิงได้อย่างเพียงพอ หน่วยงานบางแห่ง เก็บสะสมเอกสารไว้เป็นจำนวนมาก โดยนอกจากจะไม่มีการจัดเก็บที่มีระบบแล้ว ยังไม่เคยทำลายเอกสารที่ไม่จำเป็นหรือหมดความจำเป็นเลย ทำให้ต้องใช้เนื้อที่จำนวนมากในการเก็บเอกสาร เกิดปัญหาพื้นที่ทำงานคับแคบตามมา

จากลักษณะดังกล่าวจะพบว่า งานทะเบียนราษฎรนั้น เอกสารทุกชนิดมีความสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเอกสารเก่าหรือใหม่ก็ตาม เพราะจะต้องมีการนำมาประกอบยืนยันกันอยู่ตลอดเวลา และเนื่องจากเอกสารเก่านั้นไม่ได้มีการจัดเก็บมาอย่างดีแล้ว ปัจจุบันเอกสารต่าง ๆ เหล่านั้นจึงมีสภาพชำรุดเสียหายเป็นส่วนมาก และไม่เคยมิมีความคิดที่จะเก็บเอกสาร

เหล่านั้นให้อยู่ในสภาพที่ดีได้ คงปล่อยให้ย้อย่างไรก็เป็นไปอย่างนั้น เช่น สูติบัตรหรือทะเบียนสามโนครัว ปี พ.ศ. ๒๔๕๐, ๒๔๕๐ เป็นต้น เอกสารเหล่านี้ได้ปรากฏอยู่เสมอว่ามักจะต้องนำมาใช้ประกอบหลักฐาน ยืนยันกันอยู่มาก เช่น การขอแก้สัญชาติในทะเบียนบ้าน หรือการแจ้งตักสำรวจ จึงนับว่ายังเป็นเอกสาร ที่สำคัญอยู่ ทำให้ไม่สามารถทำลายได้ แต่ก็มีได้มีการคิดแก้ไข หรือจัดทำให้ดีขึ้นอย่างไรกับเอกสาร เหล่านี้ คงปล่อยให้ เป็นไปตามสภาพเดิม จนกว่าจะโดนปลวกกินและชำรุดใช้การไม่ได้ต่อไปนั่นเอง

ไม่เพียงแต่เอกสารเก่าที่จะต้องเก็บต่อไปนั้น เอกสารปัจจุบัน เช่น ใบแจ้งย้ายที่อยู่ สูติบัตร ฌรณบัตร คำร้องต่าง ๆ ปรากฏว่าจะต้องมีการเก็บทุกวัน โดยเฉพาะเอกสารที่สำคัญ ๆ จะต้องเก็บต่อ ๆ ไปไม่มีกำหนดว่าเมื่อไรถึงจะทำลายได้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าต่อไปข้างหน้าจะต้องมีเอกสารเพิ่มมากขึ้น และจะต้องใช้เนื้อที่ในการจัดเก็บมากขึ้นอีกด้วย เพราะการที่ไม่สามารถทำลายได้เป็นเพราะเอกสารเหล่านี้จะเป็นข้อพิสูจน์ตัวเจ้าหน้าที่ว่ามีใ้ทำการทุจริต ถ้าเกิดมีกรณี การแจ้งความให้ชันหาตนเอง เพราะฉะนั้น จะปรากฏว่าเอกสารเหล่านี้จะมีการจัดเก็บไว้อย่างดี โดยให้มีหนังสือสั่งการกำชับให้ดำเนินการจัดเก็บให้เรียบร้อยในตู้ที่มีฉลิดปิดผนึกอีกด้วย เพื่อป้องกันการสูญหายนั่นเอง

ตารางที่ ๑๕

แสดงให้เห็นถึงการ เบิก จ่าย และ เก็บรักษาแบบพิมพ์

การ เบิกและการ เก็บ รักษาแบบพิมพ์	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทพ. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ช.ร.นทพ.		เจ้าหน้าที่				ช.ร.นทพ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
มีเจ้าหน้าที่เฉพาะ เบิก แก้ไขสหาย	๑๖	๔	๓๐	๓	๕๓	๑๓.๘๓	๒	๒	๕	๔	๑๓	๑๕.๑๒
มีเจ้าหน้าที่ เบิกเก็บ มีบัญชีคุม	๒๒	๓	๓๔	๕๕	๑๑๔	๕๕.๖๓	๕	๓	๑๐	๑๕	๓๓	๔๓.๐๒
มีเจ้าหน้าที่ เบิกเก็บ ไม่มีบัญชีคุม	๒๘	๑๔	๒๓	๔๕	๑๕๐	๓๖.๕๐	๓	๓	๔	๕	๒๓	๓๑.๓๕
อื่น ๆ	๔	๓	๕	๕	๑๗	๔.๑๓	๑	๑	๒	๕	๕	๑๐.๕๖
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๕๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๕ แสดงให้เห็นถึงการ เบิกจ่าย และ เก็บรักษาแบบพิมพ์ของงานการทะเบียน
ราษฎรจะพบว่า การ เบิกจ่าย และการ เก็บรักษาแบบพิมพ์มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ และได้มีการจัดทำ
บัญชีคุมค่านั้น มีเพียงร้อยละ ๕๕.๖๓ ของสำนักทะเบียนในต่างจังหวัด และร้อยละ ๔๓.๐๒ ของ
สำนักทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๑๖

แสดงให้เห็นถึงวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดเก็บเอกสารของสำนักทะเบียนต่าง ๆ

ตู้จัดเก็บเอกสาร	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ชน.นทพ.		เจ้าหน้าที่				ชน.นทพ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
มีตู้เพียงพอและปิดทุกวัน	๔๑	๓	๕๖	๕๐	๑๓๐	๓๑.๕๕	๔	๓	๕	๓	๑๕	๑๗.๕๔
มีตู้เพียงพอแต่ประตูชำรุด หรือกุญแจไม่มี	๘๒	๑๑	๕๕	๓๐	๑๖๘	๕๐.๓๘	๒	๔	๑๑	๑๕	๓๒	๓๗.๒๑
มีตู้ไม่เพียงพอ	๒๔	๕	๓๕	๓๓	๑๐๕	๒๕.๕๕	๗	๕	๗	๑๓	๓๒	๓๗.๒๑
อื่น ๆ	๓	๑	๒	๓	๕	๒.๑๘	๒	๑	๒	๒	๗	๘.๑๕
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๗๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๖ แสดงให้เห็นถึงวัสดุ อุปกรณ์ คือ ตู้ที่ใช้สำหรับจัดเก็บเอกสารทางทะเบียนราษฎร รวมทั้งแบบพิมพ์ต่าง ๆ ของสำนักทะเบียน ซึ่งจะพบว่า สำนักทะเบียนส่วนใหญ่ขาดตู้เก็บเอกสาร และถึงแม้จะมีแต่ชำรุด ซึ่งไม่สามารถจะปิดประตูให้เรียบร้อยมีคิปลอกภัยได้ ทั้งในทางจังหวัดและเขตกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตาม นอกจากจะไม่มีการจัดทำบัญชีคุมการเบิกจ่ายแบบพิมพ์ต่าง ๆ แล้ว ประกอบกับวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ คือ ตู้เก็บเอกสารมีไม่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เจ้าหน้าที่ละเลยไม่เห็นความสำคัญของการจัดเก็บเอกสาร ดังจะเห็นได้จากการจัดเก็บเอกสารทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นเอกสารที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะถือเป็นเอกสารพื้นฐานที่แสดงว่าบุคคลใดมีสัญชาติใด

ตารางที่ ๑๓
แสดงให้เห็นถึงการจ้กเก็บเอกสารของเจ้าหน้าที่

การจ้กเก็บเอกสาร	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผช.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผช.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ยังไม่เก็บ วางหรือ คอนเยนเก็บ	๓๕	๑๐	๖๕	๕๓	๑๖๕	๕๐.๐๕	๕	๓	๑๒	๑๔	๓๔	๕๕.๑๕
มีเจ้าหน้าที่จ้กเก็บให้ เก็บเสียทันที	๓	๑	๒๖	๑๔	๔๔	๑๐.๖๓	-	-	๒	๑	๓	๓.๕๕
อื่น ๆ	๑๐๑	๑๒	๓๐	๓๓	๑๘๐	๔๓.๖๕	๘	๕	๕	๑๑	๒๕	๓๓.๓๒
	๓	๑	๓	๘	๒๓	๕.๕๘	๒	๑	๖	๓	๑๖	๑๘.๖๐
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๓ จะพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการเก็บเอกสารให้เรียบร้อย ถึงร้อยละ ๕๐.๐๕ ในทางจังหวัด และร้อยละ ๕๕.๑๕ ในเขตกรุงเทพมหานคร และเมื่อเป็นเช่นนี้ ผลปรากฏก็คือ การสูญหายของเอกสารซึ่งจะเห็นได้จากตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๘

แสดงให้เห็นถึงการสูญหายของเอกสารทางทะเบียนราษฎร

การสูญหาย ของเอกสาร	ต่างจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผช.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผช.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เคยบอย ๆ	๕	๓	๑๘	๒๑	๕๑	๑๒.๓๗	๓	๔	๔	๒	๑๓	๑๕.๑๑
เคยแต่ไม่บอย	๑๐๘	๗	๗๑	๕๖	๒๔๒	๕๘.๗๓	๑๐	๘	๑๖	๘	๘๒	๘๘.๘๓
ไม่เคย	๒๕	๑๒	๔๑	๒๔	๑๐๖	๒๕.๗๒	๑	๑	๑๓	๑๓	๒๘	๓๒.๕๕
อื่น ๆ	๔	๒	๒	๕	๑๓	๓.๑๕	๑	-	-	๒	๓	๓.๕๘
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๙๐	๔๑๖	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๓๓	๒๕	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๘ ปรากฏว่า สำนักทะเบียนในต่างจังหวัดเคยปรากฏว่ามีเอกสารสูญหาย บอย ๆ ถึงร้อยละ ๑๒.๓๗ เคยแต่ไม่บอย ร้อยละ ๕๘.๗๓ และไม่เคยปรากฏว่ามีเอกสารสูญหายนั้น มีเพียงร้อยละ ๒๕.๗๒ เท่านั้น ส่วนในเขตกรุงเทพมหานครมีเอกสารสูญหายเกิดขึ้นบอย ๆ ร้อยละ ๑๕.๑๑ เคยแต่ไม่บอยร้อยละ ๘๘.๘๓ และเอกสารไม่เคยสูญหายมีร้อยละ ๓๒.๕๕

นอกจากจะมีปัญหาในเรื่องระบบการจดทะเบียนเอกสารที่ไม่ดีแล้ว จะได้พิจารณาถึงแบบพิมพ์ที่ใช้ในการปฏิบัติทางทะเบียนราษฎรต่อไป ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรจะได้มีการแก้ไขปรับปรุง และจากแบบสอบถามที่ได้ออกไป ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขและปรับปรุง โดยจะได้แสดงให้เห็นในตารางต่อไป

ก่อนที่จะได้มีการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงแบบพิมพ์ทางทะเบียนราษฎรนั้น ควรจะได้ทราบถึงแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันว่ามีเอกสารแบบพิมพ์ชนิดใดบ้าง ปัจจุบันเอกสารแบบพิมพ์ที่ใช้เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรนั้นมีทั้งหมด ๑๖ ประเภท ดังนี้

(๑) ท.ร.๑๔ เป็นบัตรทะเบียนบ้าน ที่แสดงรายการบุคคลไทยปรากฏชื่อตัว ชื่อสกุล วัน เดือน ปีเกิด สัญชาติ การย้ายเข้า ย้ายออก หรือรายการที่ใหม่การแก้ไข เช่น การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลใหม่ เป็นต้น

(๒) ท.ร.๑๕ เป็นบัตรทะเบียนคนไทย โดยปรากฏชื่อตัว ชื่อสกุล วัน เดือน ปีเกิด ที่อยู่ปัจจุบัน การแสดงการย้ายเข้า และการแจ้งย้ายออกของบุคคลดังกล่าว

(๓) ท.ร.๑๖ เป็นบัตรทะเบียนสำหรับคนชาติอื่น มีรายการ เช่นเดียวกับบัตรทะเบียนคนไทย

(๔) ท.ร.๑๗ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ไซ้สำหรับการแจ้งย้ายที่อยู่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

(๕) ท.ร.๑๘ เป็นใบรับแจ้ง ไซ้เฉพาะกรณีผู้มาแจ้งว่า มีการเกิด การตาย หรือลูกตายในท้องนอกบ้าน หรือกรณีอื่น ๆ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ที่ผู้แจ้งต้องมีหรือน่าจะมีหลักฐานการแจ้งไว้ตางหาก

(๖) ท.ร.๑๙ สูติบัตร หรือใบเกิดที่ให้ไว้ในกรณีเมื่อมีคนเกิด เป็นหลักฐานที่จะต้องเก็บไว้ตลอดไป

(๗) ท.ร.๒๐ เป็นมรณบัตร ที่ให้ไว้ในกรณีที่มีคนตายจะต้องออกมรณบัตรให้ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่มีการย้าย เก็บ ผัง หรือเผาศพ หรือแสดงหลักฐานประกอบเพื่อขอสิทธิต่าง ๆ

(๘) ท.ร.๒๑ เป็นหนังสือรับรองคนตายหรือลูกตายในท้อง

(๙) ท.ร.๒๔ เป็นรายงานการตั้งชื่อตัวเด็ก

(๑๐) ท.ร.๒๕ เป็นบัตรลูกตายในท้อง คือ อยู่ในครรภ์มารดา ตั้งแต่ ๒๘ สัปดาห์ขึ้นไป ไม่ถือว่าเป็นคนเกิดคนตาย ให้ออกบัตรลูกตายในท้อง และไม่ต้องเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน กับไม่ต้องจัดทำทะเบียนศพแต่อย่างใด

(๑๑) ท.ร.๒๖ เป็นใบย้ายที่อยู่ชั่วคราว สำหรับบุคคลที่ไปอยู่ที่อื่นชั่วคราวเกินสามสิบวัน ให้แจ้งต่อนายทะเบียน ซึ่งจะออกใบที่อยู่ชั่วคราวให้ แต่ถาครบกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันออกใบที่อยู่ชั่วคราวให้ ถ้าผู้นั้นยังไม่กลับไปอยู่บ้านที่เดิมหรืออยู่ในทะเบียนบ้าน ให้ถือว่าย้ายที่อยู่และให้ดำเนินการย้ายที่อยู่ตามระเบียบต่อไป

(๑๒) ท.ร.๒๗ เป็นบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราว ให้บ้านทุกบ้านในเขตเทศบาลและท้องที่ที่มีพระราชกฤษฎีกาให้เจ้าบ้านลงบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราว มีบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราวและลงรายการย้ายที่อยู่ชั่วคราวทุกคนที่มาพักอาศัยอยู่ในบ้าน และลงจำหน่าย เมื่อผู้ย้ายที่อยู่ชั่วคราวย้ายออกจากบ้านไปแล้ว

(๑๓) ท.ร.๒๘ เป็นบัญชีคนไปจากที่อยู่ชั่วคราว ให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นและสำนักทะเบียนตำบลจัดทำบัญชีคนไปจากที่อยู่ชั่วคราว เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ชั่วคราวก่อนที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะออกใบที่อยู่ชั่วคราวให้ลงรายการในบัญชีคนไปจากที่อยู่ชั่วคราวก่อน

(๑๔) ท.ร.๒๙ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ชั่วคราวหลายทาง ใช้ในกรณีผู้ย้ายที่อยู่ชั่วคราวไม่อาจจะแจ้งการย้ายที่อยู่ชั่วคราวต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่มีหรืออยู่ในทะเบียนบ้านได้ แต่ไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่อยู่ใหม่เป็นการชั่วคราว

(๑๕) ท.ร.๓๐ เป็นบัตรแจ้งให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออก เมื่อได้รับแจ้งจากสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นว่า มีการแจ้งย้ายออก ณ สำนักทะเบียนแห่งท้องที่ไปอยู่ใหม่ (ปลายทาง) และปรากฏว่า ผู้ย้ายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ผู้แจ้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ลงรายการแล้วส่งบัตรแจ้งให้เจ้าบ้านดำเนินการแจ้งย้ายออกตามกฎหมาย

(๑๖) ท.ร.๓๑ เป็นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร สำหรับประชาชนที่มีความประสงค์ขอให้ทางราชการดำเนินการคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย หรือใบสำคัญการแจ้งย้าย การขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านรายการในช่องทาง ๆ เช่น สัญชาติ ชื่อตัว

เอกสารแบบพิมพ์เกี่ยวกับทะเบียนราษฎร ได้วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาตลอด ซึ่งเริ่มมีการใช้ครั้งแรกเมื่อปี ๒๔๕๒ และก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะกับสภาพปัจจุบันเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ.๒๔๘๘ ได้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร โดยให้มีการบังคับใช้เหมือนกันหมดทั่วประเทศ และได้กำหนดแบบพิมพ์ที่ใช้เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรเหมือนกันหมด แต่ปรากฏในเวลาต่อมาว่า ไม่สะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังเสียเวลาในการปฏิบัติมาก จึงได้พยายามแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแบบพิมพ์ให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปฏิบัติให้รวดเร็วขึ้น จนกระทั่งปี ๒๕๑๕ คณะปฏิวัติได้มีการแก้ไข พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๔๘๘ โดยประกาศ

แก้ไขเพิ่มเติมตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๔ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ ซึ่งได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติมใน พ.ร.บ.หลายมาตรา รวมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขแบบพิมพ์ให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ในครั้งนั้นด้วย เพราะปรากฏว่าได้มีผู้ทุจริตทำการปลอมแปลง และใช้เอกสารดังกล่าวแจ้งความเท็จต่อเจ้าหน้าที่มากขึ้น และผู้ต้องหาที่จับได้เหล่านั้นส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมือง โดยมีข้อมติความหมาย จึงมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศด้วย

อย่างไรก็ดีแบบพิมพ์เอกสารทางทะเบียนราษฎร แม้จะได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมแต่ก็ตู่ประสงค์ครั้งนั้นก็เพื่ออำนวยความสะดวกและบริการให้กับประชาชนได้รวดเร็วขึ้น อีกทั้งทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องเสียเวลาในการกรอกงานเกินควร แต่ปัจจุบันเอกสารแบบพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีความสำคัญมาก กลับปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการจัดเก็บเอกสารให้เรียบร้อยปลอดภัย หรือมีการจัดทำบัญชีคุมการเบิกจ่ายแบบพิมพ์ ตรวจตราการใช้จ่ายแบบพิมพ์อย่างระมัดระวังเท่าที่ควร ซึ่งก็ปรากฏว่ามีผู้ทุจริตนำเอกสารแบบพิมพ์ต่าง ๆ นี้ไปทำการปลอมแปลงและแจ้งความเท็จต่อไป จะเห็นอยู่บ่อย ๆ ก็คือ การปลอมแปลงสูติบัตร ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ และทะเบียนบ้าน แต่ปัจจุบันใบแจ้งการย้ายที่อยู่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้รัดกุมขึ้น คือ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับแบบพิมพ์ชนิดที่เป็นตัวเงินโดยเคร่งครัด และมีการกำหนดรหัสเลขที่ เล่มที่ ไว้สำหรับตรวจสอบในกรณีที่เกิดมีการแจ้งย้ายเท็จก็จะสามารถตรวจสอบได้ว่าใบแจ้งย้าย เลขที่นั้น สำนักทะเบียนใดเป็นผู้เบิกจ่ายไป และก็สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จะได้มีการวางมาตรการควบคุมที่คิดว่ารัดกุมที่สุดแล้ว แต่ก็ยังปรากฏอยู่บ้างว่า มีการแจ้งเท็จเช่นเคย ทั้งนี้ใช้เพราะเจ้าหน้าที่จะละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย แต่อาจเป็นเพราะระเบียบตามหนังสือสั่งการให้ปฏิบัติต่อประชาชนโดยยึดหลักการบริการให้รวดเร็ว และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมากที่สุดนั่นเอง เพราะฉะนั้นการที่จะรอตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนก่อนนั้น ย่อมจะเสียเวลาอย่างมาก เจ้าหน้าที่ส่วนมากจึงจะรีบไว้ก่อนเสมอ แต่เมื่อสำนักทะเบียนแจ้งมาว่าไม่มีข้อมูลดังกล่าวในทะเบียนบ้าน เกิดการแจ้งเท็จขึ้น เมื่อนั้นจึงจะได้มีการแจ้งความและดำเนินคดีกันต่อไปนั่นเอง ซึ่งจะปรากฏมากที่สุดก็ในกรณีการย้ายมาจากสำนักทะเบียนตำบล โดยที่เจ้าหน้าที่จะไม่สามารถทราบรายละเอียดได้มาก เพราะสำนักทะเบียนตำบลมีทั้งหมด ๕,๘๓๐ แห่ง ซึ่งอาจจะแจ้งเป็นสำนักทะเบียนแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ อีกทั้งการที่ได้สั่งการให้อนุญาต

วงเล็บชื่อได้แทนการประทับตรา บางครั้งจะอ่านชื่อนายทะเบียนไม่ออก และจะไม่ทราบว่า เป็น นายทะเบียนตำบลใดอีกด้วย การส่งใบแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร.๑๗) ตอน ๒ กลับไป ก็อาจจะเกิดการสูญหายขึ้นได้ หรือเจ้าหน้าที่ทุจริตปลอมแปลงขึ้น ก็ไม่จำเป็นจะต้องส่ง ท.ร.๑๗ ตอน ๒ ไป ผู้ที่จะไม่มีทางทราบได้ว่าได้เกิดมีการแจ้งเท็จขึ้น นอกเสียจากว่าบุคคลดังกล่าวจะถูกจับกุม และตรวจสอบพบหลักฐานเท็จขึ้น ก็จะมีสืบหาแหล่งที่กระทำผิดต่อมา ซึ่งกว่าจะจับกุมได้ก็เลยเวลานานแล้ว

นอกจากเอกสารแบบพิมพ์ใบแจ้งการย้ายที่อยู่แล้ว แบบพิมพ์สุญัตติกร ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะได้มีการแก้ไข ปรับปรุง เสียใหม่ เพราะแบบพิมพ์ดังกล่าวนี้ว่าเป็นเอกสารที่มีความสำคัญ อยู่มาก และเป็นเอกสารแบบพิมพ์ที่มีการปลอมแปลงอยู่มาก เช่นกัน จากแบบสอบถามที่ได้ส่งออกไป ตามความคึกเห็นของ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ทั้งในต่างจังหวัดและเขตกรุงเทพมหานคร ได้ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ ๑๔

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบพิมพ์ผู้สมัคร

แบบพิมพ์ผู้สมัคร	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวมทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
	ฉธ.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ฉธ.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
ช่างชั้น ช่างแรม	๒๐	๘	๕๕	๕๐	๑๒๓	๕๐.๕๓	๑๐	๘	๑๗	๒๐	๕๕	๖๓.๕๕
ที่อยู่ของมารดา	๒๑	๓	๑๒	๑๓	๕๕	๑๑.๘๘	๒	๒	๒	๓	๕	๑๐.๕๕
ผู้แจ้งการเกิด	๗	๔	๗	๖	๒๔	๕.๘๓	—	—	—	๑	๑	๑.๑๕
นามสกุลเดิมของมารดา	๑๖	๓	๑๘	๑๖	๕๓	๑๒.๖	๒	๒	๒	๖	๑๒	๑๓.๕๕
สถานที่การเกิด	๒๔	—	๒๔	๑๕	๖๓	๑๖.๒๖	—	—	—	—	—	—
ที่อยู่ของผู้แจ้ง	๑๐	๑	๖	๘	๑๕	๖.๐๗	—	—	๑	๑	๒	๒.๓๖
ความเกี่ยวข้องกับมารดา	๑๒	๕	๖	๔	๒๗	๖.๕๕	๑	๑	๓	๒	๗	๘.๑๕
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๑๔ เจ้าหน้าที่ได้แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบพิมพ์ผู้สมัคร (ท.ร.๑๔)

ปรากฏว่าแบบพิมพ์ผู้สมัครที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแม้จะได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ปฏิบัติได้สะดวก และรวดเร็วกว่าของเดิมแล้วก็ตาม ก็ได้มีการตั้งข้อความที่ไม่จำเป็นออกด้วย แต่ก็ยังปรากฏว่า แบบพิมพ์ที่ใช้ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ก็ยังไม่สามารถกรอกข้อความให้สมบูรณ์ได้ครบทุกช่องที่มีไว้ เช่น ช่างชั้น ช่างแรม ถึงร้อยละ ๕๐.๕๓ สถานที่เกิดร้อยละ ๑๖.๒๖ นามสกุลเดิมของมารดา ร้อยละ ๑๒.๖๖ ที่อยู่ของมารดา ร้อยละ ๑๑.๘๘ เป็นต้น ส่วนในกรุงเทพมหานคร ของช่างชั้น ช่างแรม มีร้อยละ ๖๓.๕๕ นามสกุลเดิมมารดา ๑๓.๕๕ และที่อยู่ของมารดา ๑๐.๕๕ เป็นต้น

ทั้งนี้ อาจขอสั่งเกณฑ์ว่า การที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่กรอกข้อความในสมบรูณ์ เช่น การเขียนข้างขึ้น ข้างแรม ต้อง เปิดปฏิทินดูถึงจะทราบว่า วันที่เท่าไรตรงกับข้างขึ้นข้างแรมอย่างไร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จึงปฏิเสธ และเว้นของไว้ ครั้นประชาชนซึ่งส่วนมากจะเป็นบิดา หรือมารดาของเด็กที่มีความประสงค์จะให้เขียนข้างขึ้นข้างแรมไว้ เพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัว เมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ไม่ได้เขียนไว้จึง เขียนเพิ่มเติมเองโดยพลการ จึงกลายเป็นเอกสารฉบับนั้นใช้ไม่ได้ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงต้องมายื่นคำร้องขอคัดใหม่ ซึ่งจะทำให้ต้องเสียเวลาไปอำเภออีกครั้ง

นามสกุลเดิมของมารดา เหตุที่ไม่ได้กรอกอาจเนื่องมาจากข้อบกพร่องของกฎหมาย กล่าวคือ พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๕๕ มาตรา ๑๑ กำหนดวิธีการแจ้งเกิดไว้ ดังนี้

ก. คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เกิดภายใน ๑๕ วัน

ข. คนเกิดนอกบ้าน ให้มารดาแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เกิดภายใน ๑๕ วัน

ในภาวะการณปัจจุบัน กรณีคนเกิดนอกบ้านแทบจะไม่มีปรากฏ จึง เป็นเรื่องคนเกิดในบ้าน เป็นส่วนมาก และเกิดในที่มิใช่จะหมายถึง เฉพาะบ้านที่อาศัยอยู่ แต่อาจเป็นโรงพยาบาล โรงแรม หรือเรือนจำก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นโรงพยาบาลมากที่สุด ฉะนั้นจึง เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้าน โรงพยาบาล ที่ดำเนินการแจ้งเกิดต่อนายทะเบียน แต่ปัจจุบันที่ได้ปฏิบัติอยู่ส่วนมากจะใช้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เป็นผู้แจ้งแทน โดยผู้อำนวยการโรงพยาบาลมอบหมายให้ไปดำเนินการแทน เวลาซักถามคนไข้ก็ไม่ค่อยจะคัดค้านรายละเอียดเท่าที่ควร เจ้าหน้าที่กลับถามทางญาติของคนไข้ สาเหตุอีกประการหนึ่ง การคลอดอยู่โรงพยาบาลมีจุดจะมีอยู่เพียง ๓ วันเท่านั้น บางครั้งยังไม่ได้ถามรายละเอียด ปรากฏว่าคนไข้กลับไปก่อน ก็จะทำเพียงรายละเอียดบางอย่างจากประวัติของคนไข้เท่านั้น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กรอกรายการใน ท.ร.๑๕ ไม่ครบได้ เพราะระเบียบสำนักทะเบียนเขตได้ให้คำจำกัดความของคำว่าบ้าน คือ โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างที่ใช่เป็นที่อยู่อาศัยประจำ เมื่อเจ้าบ้านไปแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียน หากผู้แจ้ง เกิดเป็นญาติพี่น้องก็อาจทราบนามสกุลเดิมของมารดา แต่ถ้าเป็นผู้อาศัยคนอื่นอาจจะไม่ทราบรายละเอียด จึงทำให้แจ้งรายการไม่ครบ ซึ่งนอกจากจะไม่ทราบนามสกุลเดิมของมารดาแล้ว อาจรวมถึงรายการอื่น ๆ เช่น ที่อยู่ของมารดา สถานที่การเกิดด้วย

ขอเสนอแนะ ใ้มีความเห็นว่า ควรจะใ้มีการ เพิ่ม เติมข้อความดังต่อไปนี้ในแบบพิมพ์
ผู้สมัคร คือ

๑. ใ้มีเลขที่ เล่มที่ เหมือนใบแจ้งการย้ายที่อยู่ปัจจุบัน
๒. ใ้มีการพิมพ์ลายนิ้วมือเด็ก เป็นการพิสูจน์ตัวบุคคลได้อย่างหนึ่ง
๓. ชงทะเลเบียนสมรสของบิดา - มารดาบ่งกั้นการแอบอ้าง และถ้ามีหลักฐานที่จะทำใ้
กรอกข้อความใ้ถูกต้อง ผิดพลาดน้อย
๔. เพิ่มรายการบันทึกบัตรประจำตัวของผู้แจ้ง สนับสนุนนโยบายใ้ประชาชนสนใจในการ
ทำบัตรประจำตัวประชาชน
๕. สำหรับสำนักทะเบียนตำบล การรับรองการ เกิด ควรใ้สำนักอนามัย หรือผุ้คุมครรภ์
ตรวจสอบมากกว่าใ้กำนัน หรือผู้ใหญบ้านรับรอง
๖. เริ่มกำหนดใ้มีเลขหมายประจำตัวเด็กใ้ใหม่ และใ้ใช้ เป็นเลขบัตรประจำตัวประชาชน
ต่อไป

และนอกจากนี้ ยังใ้เสนอใ้มีการ เบิกจ่าย และเก็บรักษาแบบพิมพ์ผู้สมัคร เหมือนกับใบ
แจ้งการย้ายที่อยู่ ที่ใ้มีการปฏิบัติอยู่ในเวลานี้

นอกจากแบบพิมพ์ผู้สมัคร จะเป็นแบบพิมพ์ที่มีความสำคัญอยู่มากแล้วก็ตาม อาจกล่าวใ้ว่า
แบบพิมพ์ทางทะเบียนราษฎรก็มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ทะเบียนบ้าน กล่าวคือ เอกสาร
ทะเบียนบ้านนั้น เช่น เอกสารที่แสดงใ้เห็นถึงบุคคลต่าง ๆ ที่ปรากฏในทะเบียนนั้น เป็นใครมาจาก
ใ้ใด เมื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนบ้านแล้วก็จะสามารถนำไปประกอบหลักฐานเพื่อการแจ้ง ใ้จกต่อไป
เช่น อาจไปขอทำบัตรประจำตัวประชาชน การขออนุญาตพกพาอาวุธปืน ฯลฯ เป็นต้น

ตารางที่ ๒๐

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไข ปรับปรุงแบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน

แบบพิมพ์ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔)	ทางจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผ.นทพ.		เจ้าหน้าที่				ผ.นทพ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
สมควร	๓๕	๕	๔๔	๘	๘๖	๒๓.๓๐	๖	๖	๕	๘	๒๕	๒๕.๐
ไม่สมควร	๑๐๖	๑๕	๘๑	๘๒	๒๕๔	๗๑.๗๖	๘	๕	๑๔	๒๓	๕๐	๕๘.๑
ไม่ตอบ	๕	๔	๗	๖	๒๒	๕.๙๓	๑	๒	๖	๒	๑๑	๑๒.๙
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐.

จากตารางที่ ๒๐ แสดงให้เห็นว่า ทะเบียนบ้านที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ผู้ให้ความคิดเห็นควรปรับปรุงใหม่ มีเพียงร้อยละ ๒๓.๓๐ และส่วนที่ไม่เห็นด้วย มีร้อยละ ๗๑.๗๖ ในทางจังหวัด ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร มีเพียงร้อยละ ๒๕.๐๖ ที่เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไข และร้อยละ ๕๘.๑๔ ไม่เห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุง ซึ่งในจำนวนของผู้ที่ควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงนั้น ได้มีข้อเสนอแนะว่า ในทะเบียนบ้านนั้นควรจะมีการเพิ่มช่องข้อความที่เกี่ยวกับช่อง เชื้อชาติ ของการศึกษา และช่องอาชีพไว้ด้วย โดยให้เหตุผลว่า การที่ให้เพิ่มช่อง เชื้อชาติ และการศึกษาลงไปนั้นเพื่อสะดวกในการจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งถ้ากฎหมายเลือกตั้งได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย ในเรื่อง เชื้อชาติและการศึกษาก็จะสามารถตรวจสอบจากทะเบียนบ้านได้ทันที เช่น การเลือกตั้งที่ผ่านมา เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ปรากฏว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยมาก อาจมีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่จะต้องไปขอแสดงหลักฐานเพื่อแจ้งให้ทราบว่าผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งครั้งนี้ที่อำเภอ หรือเขตนั้นเอง ซึ่งจะพบว่าประชาชนส่วนมากจะไม่ไปแจ้ง จึงทำให้ผู้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งนี้มีน้อยมาก

อย่างไรก็ดี ในความคิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่า การเพิ่มรายการดังกล่าวอาจไม่มีความจำเป็นมากนัก เพราะตามแบบพิมพ์เก่าเมื่อก่อนปี ๒๕๑๕ นั้น แบบพิมพ์ทะเบียนบ้านได้มีการระบุของเชื้อชาติ การศึกษา อาชีพไว้ด้วย และต่อมาได้แก้ไขปรับปรุงใหม่ เพราะเห็นว่าไม่มีความสำคัญเท่าที่ควร และรายการของความรู้นั้น อาจจะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง และการที่เห็นว่าจะนำประโยชน์จากของข้อความเหล่านี้เพื่อการเลือกคนนั้น อาจไม่สามารถใช้ได้เต็มที่ เพราะกฎหมายเลือกตั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มงานให้ผู้ปฏิบัติงานแก่อย่างใด

นอกจากความคิดเห็นสมควรให้มีการแก้ไขปรับปรุง เอกสารแบบพิมพ์บางชนิดแล้ว ยังมีเอกสารแบบพิมพ์บางอย่าง เห็นสมควรให้เลิกใช้เพราะปรากฏว่าไม่ค่อยมีการใช้เท่าใดนัก ซึ่งบางสำนักทะเบียนไม่เคยปรากฏว่าได้ใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวเลย เช่น ท.ร.๒๖ เป็นใบย้ายที่อยู่ชั่วคราวสำหรับบุคคลที่ไปอยู่ที่อื่นชั่วคราวเกินสามสัปดาห์ ให้แจ้งต่อนายทะเบียนซึ่งจะออกไปที่อยู่ชั่วคราวให้

ท.ร.๒๗ เป็นบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราว ให้บ้านทุกบ้านในเขตเทศบาลและท้องที่ที่มีพระราชกฤษฎีกาให้เจ้าบ้านลงบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราว มีบัญชีคนอยู่ในบ้านชั่วคราวและลงรายการคนย้ายที่อยู่ชั่วคราวทุกคนที่มาพักอาศัยอยู่ในบ้าน และลงจำหน่ายเมื่อผู้ย้ายที่อยู่ชั่วคราวย้ายออกจากบ้านไปแล้ว

ท.ร.๒๘ เป็นบัญชีคนไปจากที่อยู่ชั่วคราว ให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นและสำนักทะเบียนตำบลจัดทำบัญชีคนไปจากที่อยู่ชั่วคราว เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ชั่วคราวก่อนที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะออกไปที่อยู่ชั่วคราวให้ลงรายการในบัญชีคนไปจากที่อยู่ชั่วคราวก่อน

ท.ร.๒๙ เป็นใบแจ้งการย้ายที่อยู่ชั่วคราวปลายทาง

ซึ่งแบบพิมพ์ดังกล่าวข้างต้นนี้ ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่บางคนยังไม่เคยเห็นว่า ลักษณะของแบบพิมพ์เป็นอย่างไร เพราะไม่เคยปรากฏว่ามีการแจ้งย้ายแบบดังกล่าวเลย นอกจากนี้ยังมีบางคนไม่เคยทราบมาก่อนว่ามีการแจ้งย้ายที่อยู่ชั่วคราวด้วย

ตารางที่ ๒๑

แสดงให้เห็นถึงการแจ่งย้ายที่อยู่ชั่วคราวในสำนักทะเบียนต่าง ๆ

การแจ่งย้ายที่อยู่ ชั่วคราว	ต่างจังหวัด-จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ	กทม. - จำนวนคน				รวม ทั้งหมด	คิดเป็น ร้อยละ
	ผช.นทบ.		เจ้าหน้าที่				ผช.นทบ.		เจ้าหน้าที่			
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			ชาย	หญิง	ชาย	หญิง		
เคยบ่อย ๆ	๔	—	๓	—	๑๑	๒.๖๖	—	—	—	—	—	—
เคยแต่นาน ๆ ครั้ง	๑๕	๓	๑๔	๘	๔๐	๙.๗๑	๑	—	๒	๒	๕	๕.๖
ไม่เคยปรากฏ	๑๒๗	๒๑	๕๕	๕๒	๓๕๕	๘๑.๓๑	๑๓	๑๑	๑๔	๒๔	๖๗	๗๗.๔
ไม่เคยทราบว่ามี การ แจ่งย้ายแบบกิ่งกลาว	๒	—	๑๒	๖	๒๐	๔.๕๕	๑	๒	๔	๗	๑๔	๑๖.
อื่น ๆ....	๒	—	๔	—	๖	๑.๔๕	—	—	—	—	—	—
รวม	๑๕๐	๒๔	๑๓๒	๑๐๖	๔๑๒	๑๐๐.๐	๑๕	๑๓	๒๕	๓๓	๘๖	๑๐๐

จกตารางที่ ๒๑ แสดงให้เห็นว่า เคยมีการแจ่งย้ายที่อยู่ชั่วคราวดังนี้ คือ เคยบ่อยมีร้อยละ ๒.๖๖ เคยแต่นาน ๆ ครั้งร้อยละ ๙.๗๑ ส่วนไม่เคยปรากฏว่ามี การแจ่งย้ายที่อยู่ชั่วคราวมีถึงร้อยละ ๘๑.๓๑ และยังมีเจ้าหน้าที่ที่ไม่เคยทราบว่ามี การแจ่งย้ายแบบกิ่งกลาวอีกร้อยละ ๔.๕๕ ในต่างจังหวัด ส่วนในเขตกรุงเทพมหานครปรากฏว่า เคยมีการแจ่งย้ายที่อยู่ชั่วคราวนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ ๕.๕๑ ไม่เคยปรากฏมีร้อยละ ๗. ไม่เคยทราบว่ามี การแจ่งย้ายแบบกิ่งกลาวร้อยละ

จากการวิจัย เพื่อต้องการทราบทัศนคติของข้าราชการ หน้ต่อการปฏิบัติงานด้านทะเบียนราษฎร รวมทั้งการปฏิบัติตามระเบียบ ขั้นตอนของกฎหมาย ด้วยความมุ่งหมายที่จะค้นคว้าหาสาเหตุที่มาของปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน กล่าวคือ การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรนั้นมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

บ้าง โดยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า มีปัญหาเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ ระเบียบ กฎหมาย เกี่ยวกับทะเบียนราษฎร และระบบการจัดเก็บเอกสารไม่ดีพอ ที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานทะเบียนราษฎร ซึ่งจากข้อมูลที่ได้ หวังข้อเท็จจริง และจากการวิจัย ได้ปรากฏว่ามีความอุปสรรคต่าง ๆ นั้น ที่ทำให้การบริหารการทะเบียนราษฎรบกพร่อง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และจะได้พิจารณาแก้ไขเสนอแนะไป.